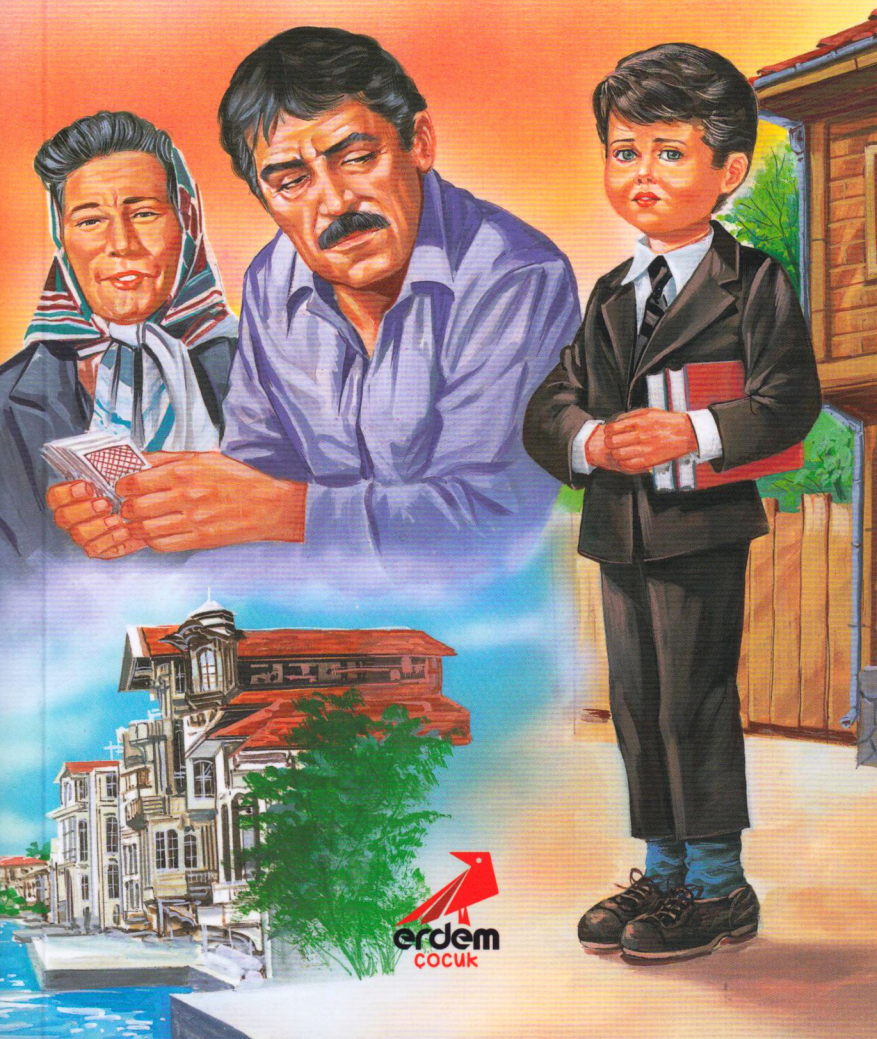
KEMALETTİN TUĞCU

11. Baskı

SON ÇOCUK

erdem çocuk

Kemalettin Tuğcu'dan Seçmeler

SON ÇOCUK

erdem
ÇOCUK

ASALAKLAR

Remzi Efendi, sözde benim üvey babam, iş takipçisi, kendisine sorulursa dünyanın parasını kazanır durumda. Bütün yokluğunu ve para sıkıntısını ortalığın pahalılığına verir. Ben onun herhangi bir işi takip ederek en küçük bir para kazandığını bilmem.

Sözde üvey anneme gelince o da kendisini iyi bir terzi zanneder. Ama bir elbise diktiğini hatta bir gömlek yamadığını görmedim. Ona sorarsanız

en titiz ve kibar hanımefendileri giydirmiş, yüzlerce gelinlik dikmiş. Mahalleyi değiştirince müşterileri izini kaybetmişler. Kim bilir nasıl arıyorlarmış.

Bir iki ay önce benim başıma nereden geldiler, onu anlatayım:

Babam orta hâlli bir memurdu. Dişinden tırnağından arttırarak bugün içinde yaşadığımız evi almış. Yıllarca orada oturulmuş. Adamcağız ölünce annem bu üvey babam geçinen adama rastlamış. Ve babamdan bana maaş bağlanmasını onun aracılığı ile sağlamış. Remzi Efendi bu işi ancak iki yılda başarabilmiş. Onun anlattığına göre bu iş öyle kolay olmamış. Kaç defa nüfus idarelerine, emekli sandıklarına, Ankaralara gidip gelmiş.

Bu işler olurken iki sene de geçmiş. Annem can yoldaşı olur diye Nazmiye Hanım'ı eve almış. Kendisi öğretmen olduğu için beni bu kadına bırakır, okula gidermiş. Ben de ilkokula giderek beş yıl okudum ve ilkokuldan mezun oldum.

İşte o sırada annem öldü ve Nazmiye Hanım'la yalnız kaldım. O da erkeksiz ev olmayacağı için Remzi Efendi ile evlendi.

İşte bu asalaklar, benim babamdan kalan evime böyle yerleştiler. Remzi Efendi, benim yetim aylığımı alır, getirir, bana gösterirdi.

– İşte babandan bağlanan aylığını aldım, derdi.

Şimdi borçları vereceğim, apartmanın da masrafı çok.

Ben babamdan kalan parayı uzaktan görürdüm, bir gün bile elime o paradan bir kuruş geçmedi.

Nazmiye Hanım'la Remzi Bey kendilerini benim annem ve babam yerine koydular ve babamdan kalan eve yerleştiler.

Ben okuldan ayrıldıktan sonra işsiz, okulsuz bir çocuk oldum. Şöyle yeteri kadar yemek yediğimi bilmem. Remzi Efendi işini yapacağım diye kahvede oturur, bazı kimselerin işlerini alır, onlara tırnağını takar, yol parası, yemek parası diye söylenir, akşamları kendisini bir koltuğa atar ve,

– Öf öldüm, bittim bugün der. Bir lokma ekmek aslan ağzında.

Nazmiye Hanım da,

– Bir gün şu aslan ağzındaki ekmeği al da karnımızı doyuralım, der. Hep söylenirsin, ne zaman elin dolu geleceksin?

Remzi Efendi de,

– Sen ne zaman kibar müşterilerine tuvalet dikersen der.

İkisi de birbirinden beceriksiz olan bu iki insan benim başıma musallat oldular.

Kemik suyuna pirinç lapası, bulgur lapası bulduğumuz zaman ellerimizi açarak şükrederiz.

Yüz elli bin lira ile üç kişi geçinebilir mi? Karın doyacak, az çok bir şey giyilecek, apartmanın masrafı var, hele kışın yakacak masrafına dayanılmaz.

Remzi Efendi başkalarının adına apartmanın yöneticiliğini aldı da ayda otuz bin lira ile bu işi yapmaya başladı.

Dairede münakaşa edildiği zaman,

– Daha ne yapayım demeye başladı, ayda otuz bin lira ile ev geçindiriyorum.

Nazmiye Hanım'a gelince annemin zamanında biraz yemek pişirmesini öğrenmişti. Komşulara dadanır, onların yemeklerini pişirir ve tabii pişirdiği yemeklerden kendisi de doyasıya yerdi. O da işini böyle uydurmuştu.

Remzi Efendi de davetsiz misafir olarak bir aileye öğle vakti uğrar. Uzun uzun apartman ihtiyaçlarından ne yapılması gerektiğinden bahseder, kendisini sofraya davet ederlerdi.

Onların yaptıkları benim karnımı doyurmazdı. Kısa pantolonum şort gibi yukarıya kadar çıkmış, ceketimin kolları da bileklerimin üstüne kadar kısalmıştı.

Nazmiye Hanım nasılsa gömleklerimi yıkar ve,

– Bak tertemiz oldu, bir de kıymetimi bilmezsin, derdi.

Komşular benim sefaletimi görüyorlardı. Birkaç

defa Remzi Efendi'ye ve Nazmiye Hanım'a söylenmişlerdi.

– Nedir bu çocuğun hâli, evi var, eşyası var, babasından bağlanmış aylığı var ama eline on para veren yok.

Her ikisi de söylenirler.

– Sizin tuzunuz kuru galiba.

Ben kıtlıktan çıkmış gibi yermişim, bana para dayanmazmış, benim bakımım çok güçmüş.

Yalnız bir şey vardı. Bu iki insan benim yüzüme karşı sert davranmazlar, daima yatıştırıcı sözler söyler, aşağıdan alır, benim baş kaldırmamdan korkarlardı.

Ben de bir yerde bir iş, bir çıraklık aramaya başlamıştım. Zaten komşular bana öğüt veriyorlardı.

– Oğlum, azıcık sesini çıkar. Yan gelip kurulmuşlar senin evine, eşyanı kullanır, ailenden kalan yataklarda yatar, babandan kalan yetim aylığını yerler. Senin hâlin içler acısı.

Bu sözlerin etkisinde kalarak bazen söylenirdim ve Nazmiye Hanım,

– Ne yapalım, oğlum, derdi. Apartmanın bunca masrafı var, bizim neler çektiğimizi kimse bilmez. Sen bir yol göster de öyle yapalım.

Ben bir çare düşünemiyordum, bu çareyi Remzi Efendi buldu.

– Bak benim aklıma ne geliyor, dedi. Yine sen bilirsin ya. Bu daireyi satalım. En az altmış milyon eder. Kiraya çıkarız. İki yüz elli bin lira kira versek, elimize ayda iki milyondan fazla para kalır. Böyle bir kolaylık ortada varken sıkıntı çekilir mi?

Hani kime söyleseniz bu Remzi Efendi'ye hak verir ama annem bana ölmeden önce söylemişti.

– Oğlum sakın daireyi satma. Sokakta kalırsın. Mezarda benim kemiklerim sızlar, hakkımı helal etmem sana.

Ben bana yapılan bu teklifi şiddetle geri ittim. Remzi Efendi:

– Akılsız çocuk, diyordu. Hem kendisi sıkıntı içinde hem de bize sıkıntı çektiriyor. Varlık içinde darlık çekiyoruz.

Bir de başıma bu çıktı. Nazmiye Hanım da beni zorluyordu.

– Erdi, yavrum. Daireyi satarsak annenin mezarını yaptırırız. Zavallı, yerde yatıyor. Sonra elimiz dar olduğu için bir mevlit okutamadık.

Fakat bu iki insanın ne düzeyde insanlar olduğunu bilenler bu daireyi satmaktan menediyorlardı.

– Erdi bugün başını sokacak bir evin var. Babandan kalmış bir aylığın var. Bunlar seninle oturuyorlar. Kanını emen, sana sıkıntı çektiren bu sülükler değil mi? Sakın satma sokakta kalırsın.

Dün gece kemik suyuna lapa yerken Remzi Efendi,

– Var yoksuluyuz, diyordu. Var yemez diye bir söz vardır. Ötede milyonlar durur, bizim yediğimiz işte şu.

Bir gün kendimi tutamadım ve,

– Babamdan kalan evi satmayacağım, dedim.

Remzi Efendi ellisine yaklaşmış, ipsiz sapsız biri. Günlerce sinsi bir öçle parladı, dişlerini sıktı. Bir şeyler söylemeye kalktı ama Nazmiye Hanım onu susturdu.

– Ne oluyorsun, kendine gel.

Remzi Efendi sözlerini yuttu ama biliyorum ki bana diş biliyor. Elinden gelse beni bir kaşık suda boğacak.

Bir gece yattıkları odada seslerini duydum.

– Şeytan diyor ki şu oğlanın kafasına bir iskemle vur da gebert.

Nazmiye Hanım:

– O zaman ne olur, dedi. Sen burada evinde oturduğun, ekmeğini yediğin adamı vurursan ne kazanırsın?

Sonra sesini daha da indiriyordu.

– Sabırlı ol, onun da açlık, yokluk canına yeter. Kendisi bize daireyi satmayı teklif eder. Bir kere parayı kendi adımıza bankaya yatırdık mı, o artık hava alır.

İşte ben bu sözleri, başıma gelecekleri, onların kendi ağızlarından duymuştum.

Remzi Efendi arada bir kundurasının altına içten bir mukavva parçası koyarken,

– Sayende, diyordu. Ben senin velinim, vasinim. Ama işte böyle geziyorum. Allah acısın hâlimize. Nazmiye Hanım da yol yol akmış çoraplarını bana gösteriyordu.

– Ortalığın hâline bak. Ayağıma bir çorap alamıyorum. Bu yaşta kadın çorapsız gezebilir mi?

Fakat komşular beni buldukları yerde dolduruyorlardı.

– Erdi evladım, sakın ha. Aman kendini kolla. Bunlar daireyi satıp paraları ellerine alınca sürünürsün. Senin yaşın küçük, onlar kendi adlarına parayı bankaya yatırırlar. Bunu yaptılar mı yandın demektir. Boyuna bize yükleniyorlar, ille seni kandıralım da daireyi sattıralım diye.

Remzi Efendi ile Nazmiye Hanım'ın buldukları geçim çaresi çok akla yakındı. Ama ikisi de paraya ve rahat yaşamaya öyle açtılar ki beni ortadan kaldırmayı bile düşünüyorlardı.

Evin içinde o iki düşmanla birlikte yaşıyordum. Bazen ufak tefek eşya kayboluyordu. Bir vazo, bir bakır tencere, bir parça yazılı tablo filan.

Bunları satıyorlardı ama bunların parasından

bana bir şey gelmiyordu. Üstelik sorduğum zaman inkâr ediyorlardı.

– Ne kristal vazosu? Neredeydi? Ben bunca zaman buradaydım, böyle bir şey görmedim.

Bir gün bir yere kaldırılmış olan halı seccadesini Remzi Efendi'nin dürüp büküp evden çıkardığını gördüm.

– Amca, dedim. Onu yerine bırak yoksa fena oluruz.

Şaşırdı, üstüme atılacaktı, Nazmiye Hanım seslendi:

– Bırak kiri ile kalsın çürüsün. Erdi Bey'in malı kıymetlidir.

Hâlbuki seccade naftalinlenmiş, tertemiz saklanıyordu.

MISIR'DAKİ AMCA

Asalaklarla benim çekişmem sürerken hiç tanımadığım bir adam bize geldi. Kapıyı açan Nazmiye Hanım, kocası Remzi Bey'in bir terbiyesizlik yapmasından korkmuştu. Apartmandakilerden başka kapımızı çalan yoktu.

Nazmiye Hanım adamı bir bahane ile savmak istedi.

– Bey evde yok, başka bir zaman buyurunuz, dedi.

Gelen adam:

– Ben Erdi adındaki çocuğu arıyorum, dedi.

Ben bunu duyunca çıktım. Gelen adam elli yaşlarında, gayet temiz giyinmiş, kibar bir beydi. Nüfus kâğıdımı görmek istedi. Nazmiye Hanım:

– Bir iş için filan mı, diye sordu.

Ben yattığım odadan nüfus kâğıdımı getirdim. Adam:

– Bu hanım kim, diye sordu.

Nazmiye Hanım, benden önce,

– Annesiyim, dedi.

Adam Nazmiye Hanım'a şöyle bir baktı ve,

– Erdi'nin annesi vefat etmişti, dedi.

Nazmiye Hanım:

– Ne demek istiyorsunuz, dedi. Ortada bir olay mı var?

– Var, dedi adam. Ben Erdi Bey'le görüşeceğim.

– Biz onun velisi ve vasisiyiz, dedi adama Nazmiye Hanım.

Adam tekrar,

– Erdi Bey'le görüşeceğim, dedi. Sizi ilgilendiren bir şey yok. Geliniz Erdi Bey.

Hani şöyle zengin kılıklı bir kimse ile birlikte çıkacak kıyafetim yoktu ama kolları kısalmış ceketimi

almadan adamla birlikte merdivenlerden aşağıya inmeye başladım.

Nazmiye Hanım sahanlıktan eğilmiş, bizim gidişimize bakıyordu. Caddeye çıktık, orada kibar insanların uğradıkları bir kahveye girdik. Garsonlar beni beğenmemiş olmalılar ki suratlarını ekşittiler.

Adam bana işaret etti, merdivenlerden çıkarak kahvenin üzerindeki salona girdik. Orada bir masaya kapanarak uyuyan bir adam ayak seslerimizden tedirgin olarak kalktı.

Beni getiren adam köşede bir masaya geçti. Uyuklayan garson bize sokuldu.

– Ne emredersiniz, dedi.

Adam bana baktı ve,

– Dondurma ister misin, dedi.

Adam benden önce,

– Burada dondurma yok, dedi.

Adam biraz sertleşerek,

– Dışarıdan alıp getiriniz, dedi. Kaymaklı, vişneli mi olsun Erdi Bey?

– Öyle olsun, dedim.

Garson gitti.

Adam cebinden bir paket çıkardı. Bir sigara yaktı.

– Benim adım Burhanettin Başaran, dedi. Avukatım. Size bir sorum var. Abdülgani adında bir kimseyi tanıyor musunuz?

Düşündüm ve,

– Babam rahmetli aile albümünde bana bir resim göstermişti, dedim. Adamın adı Abdülgani idi. Adının tuhaflığından aklımda kalmış, hatta onun babasının ağabeyi olduğunu söylemişti bana.

– Çok güzel, dedi Burhanettin Bey. Zaten ben size gelmeden önce hakkınızda bazı bilgiler edindim. Nüfus dairesi, semtin muhtarına da sordum sizi.

Ben biraz kuşkulandım.

– Benim herhangi bir olayla ilgim yok, dedim.

Burhanettin Bey:

– Var ki sizi aradım, dedi. Ailenizin bireylerinin kayıtlı olduğu nüfus kütüğünde sizin evdekilerin adları yok. Kim onlar?

Durumu kısaca anlattım, sonra,

– Remzi Bey bana babamdan aylık bağlatmak için uğraşmıştı. Annem vefat edince de dairede kaldı.

Nazmiye Hanım da annemin can yoldaşıydı.

– Önemi yok, dedi Burhan Bey.

Garson tepsinin içine koyarak getirdiği dondurmaları masanın üzerine koydu. Burhan Bey:

– Ha şöyle, dedi. Şimdi bize birer bardak da su getir, fazla soğuk olmasın. Bunu da al, dondurmaların parası, üstü sende kalsın.

Garsona beş bin lira bahşiş verdi, garson hemen güldü ve,

– Sağ olunuz, dedi.

Burhan Bey kaşığın kenarı ile dondurmanın üzerinden bir sıyırma yaptı, kaşığın içine doğru kıvrılarak dönen dondurmayı ağzına götürerek,

– Güzel, dedi. Buyursanıza Erdi Bey!

Ben de dondurmanın üzerinden bir iki sıyırma yaptım. Garson suları getirdiği zaman dondurmaları yarılamıştık.

Burhan Bey:

– Babanızın adı, dedi.

– Naim, dedim.

– Tamam, başka kardeşiniz de yok.

– Hayır, yok.

– Peki Abdülgani amcanızı tanıyor musunuz?

– Söylemiştim, dedim. Babam resmini göstermişti. Mısır'da yaşadığını da kendisinden öğrendim.

– Maşallah, dedi Burhan Bey. İşler umduğumdan daha kolaylıkla yürüyor. Size hiç, bir yalıdan söz edildi mi?

– Babam bazı konuşmalarında, özellikle böyle sıcak havalarda Boğaziçi'nde bir yalıdan anneme bahsederdi, dedim. Çok serin olurmuş, kayıkhanesi karpuz gibi kokarmış.

– Nerde bu yalı?

– Bilmiyorum, dedim. Boğaziçi'nde bir yerde.

Burhan Bey:

– Bilmiyor musunuz, dedi. Yalı deniz veya göl kıyısı demektir. Lügatte anlamı böyle ama eskiden orada yapılmış binalara sahilhane denirdi. Eğer sahilden biraz uzakta yapılmışsa, buna da yalı köşkü denirdi. Size bahsettiğim sahilhanedir.

Dondurmaları bitirdik, bir yudum da su içtik. Burhanettin Bey:

– Abdülgani Bey, Mısır'da bir süre önce vefat etmişti. Ben kendisinin İstanbul'daki işlerini idare eden avukatıyım. Bir iki defa Mısır'daki çiftliğine kadar gittim. Bazı aile anlaşmazlıkları yüzünden Mısır'a yerleşmişti. İstanbul'da hayli emlakı vardı. Hiç evlenmemişti ve çocuğu da yoktu. Sizin dedenizle kardeş. Ama çok zaman önce ayrılmış Türkiye'den.

– Benimle ilgisi nedir, dedim.

– Şimdi anlatacağım, dedi. Büyük amcanızın işlerini ben idare ediyorum. Bana vekâlet vermişti. Hatta bir miktar parası Türkiye'de benim adımda yatıyordu. Son ziyaretimde bana, babanızdan söz etmişti. Kendisi bazı köklü ve soylu ailelerin dejenere olduklarından ve onların çocuklarının biraz sapık olduklarından söz etti.

– Babam herhangi küçük bir memurdu ama sapıklıkla bir alâkası yoktu, dedim.

– Tamam, dedi Burhan Bey. Babanız dürüst bir insandı ve herhangi bir sapıklığı görülmemişti. Ama

onun da sizden başka çocuğu olmamıştı. Büyük amcanız, eskiye bağlı bir insandı. Biraz fazla sofu idi fakat dünya işlerini de gayet güzel idare ediyordu. Bana aile hakkında araştırma yaptırdı. Vefatından önce bu ailenin son erkek çocuğu olarak sizin kaldığınızı araştırarak kendisine bildirdim. Bana şu sözleri söyledi:

"Burhan, ailemizin sönüp gideceğinden korkuyordum. Ben bu çocuğa hayatında yardımcı olmak istiyorum. Biraz sıkıntı içinde de olsa okumakta olduğunu duyarsam sevinirim. Benim miras bırakacak kimsem yok. Çocuksuz olduğum için Mısır'daki malıma mülküme devlet el koyacak. Ama Türkiye'deki emlakımı Erdi'ye bırakacağım. Vefatımda her ne lazımsa yap ve elindeki vekâletnameye göre emlakı tasfiye et, Erdi'nin vasisi ol, onun yetişmesine gayret et."

Ben hayli şaşırmıştım.

– Bana Abdülgani Bey'in büyük iyilikleri dokundu, dedi Burhanettin Bey. Evladı olmadığı için benim yetişmeme yardım etti. Evlenmemde de onun eli vardı. İşlerimi yoluna koyuncaya kadar benden elini çekmedi. Hatta bir miktar parayı bana verdi, bunu kendi adıma bankaya yatırdım, ailem için. Size şunu anlatmak isterim. Bana babalık etmiştir ve vefatından sonra da yardımları eksilmeyecek. Çünkü çalışmasam da bıraktığı para ile geçinebilirim.

Burhanettin Bey bir sigara yaktı ve,

– Allah kendisinden razı olsun, dedi. Vefatını kâtibi bana telgrafla bildirdi. Gidip cenazesini aldım ve İstanbul'daki aile mezarlığına defnettim.

Bütün bu olanların hikâyesi beni şaşırtmıştı. Burhanettin Bey:

– Sizin veliniz ve vasiniz ben olacağım, dedi. Buna karşılık sizden en küçük bir ücret almayacağım. Benden başka kimsenin sözlerini yerine getirmeyeceksiniz. Kendisinin bıraktığı servete kavuşabilmek için de ileriye sürdüğü koşulları peşin olarak kabul etmek mecburiyetindesiniz!

– Nedir bu koşullar diye sordum?

Burhanettin Bey:

– Size bırakılan servete güvenip tahsilden geri kalmayacaksınız, dedi.

– Ben okumak istiyorum, dedim. Fakat o kadar yoksulluk içindeyim ki bir ortaokul yerine, çıraklık arıyorum.

– Buna sevindim, dedi Burhan Bey. Ben size önce ortaokulu, sonra da sıra ile diğer okulları bulacağım. "Abdülgani Bey sizin ya bir hekim veya bir hukukçu olmanızı isterdi.", dedi.

– Hukukçu olmayı kabul ederim, dedim.

– Son bir koşulu da yalıdaki aile yuvasını dağıtmamanızdır. Ben bu yalıyı size teslim edeceğim.

Orada yaşayan ve ihtiyarlamış olan hizmetçileri gönüllerini kırmadan, hiçbirini gücendirmeden yaşatacak ve muntazam olarak aylıklarını vereceksiniz.

– Para olursa tabii veririm, dedim.

Burhanettin Bey:

– Paranız elbette olacaktır, dedi. Ahlakınızdan, dürüstlüğünüzden kuşkum yok. Şimdi her şeyden önce sizin durumunuzu düşüneceğim.

DİRENME

Burhanettin Bey'le birlikte eve döndük. Avukat Bey'in elinde büyükçe bir valiz vardı. Kapıyı Remzi Bey açtı, beni görür görmez,

– Nerelerdesin be kopuk, diye bağırdı.

Yüzü kıpkırmızı kesilmişti, bir şeylerden kuşkulanmış olmalı ki gücünü kullanmaya karar vermişti.

Omzuma uzattığı elini ittim.

– Sana ne, dedim.

– Bana ne ha, ben senin velin, vasin ve baban değil miyim?

Burhan Bey kapıdan girerken,

– Hiçbiri değilsin, dedi.

Nazmiye Hanım ortaya çıkmış ve Remzi Efendi'nin kolundan çekmişti.

– Sus, her şeye burnunu sokma, anla dinle de sonra yapacağını yap.

Remzi Efendi:

– Ne demek oluyor bunlar, diye bağırdı.

Rahatının kaçırılmasına, apartman dairesindeki yaşantısını kaybetmeye razı olmayacağı anlaşılıyordu.

Dairenin salonuna girdik. Nazmiye Hanım, peşimizden geldi.

– Bir kahve emreder miydiniz beyefendi, dedi.

Avukat:

– Hayır, dedi. Kahve olduğunu da zannetmiyorum.

– Komşudan da alabilirim beyefendi.

– Gereği yok. Şöyle oturun, kocanızı da çağırın buraya.

Nazmiye Hanım kocasını Remzi Bey diye çağırdı. Adam da geldi, karı koca oturdular. Burhanettin Bey, beni de yanına aldı. İlk işi bir sigara yakmak oldu.

– Ben Erdi Bey'in velisi, vasisiyim, dedi. Ona göre davranın.

– Olamaz, dedi Remzi Efendi. Erdi'nin vekili de vasisi de velisi de babası da benim, dedi.

Burhanettin Bey:

– Maaşını almak için vekili olduğunuzu biliyorum, dedi. Ama küçük beyin babası olduğunuzu söylemeyin bir daha. Sen bu Nazmiye Hanım'la evlendin, küçüğün evinde de yan gelip yattınız.

Remzi Efendi:

– Sen bu aileyi tanımıyorsun, dedi. Naim Bey'in vefatından sonra ben Erdi Bey'e aylık bağlatmak için çalıştım. O zaman Şayeste Hanım bu aylığı kendisine tahsis ettirebilirdi ama bunu yapmadı. Çünkü bir ev erkeksiz olmaz, genç kadındı, benimle evlenecekti.

– Saçmalama, dedi Burhanettin Bey. Şayeste Hanımefendi öğretmenlik yapmaya karar vermişti. Buna hazırlanıyordu. Bir tek bileziği vardı, onu sana verdi, satıp da masrafları karşılayasın diye. Ama sen parasız yapılacak bir işi uzattıkça uzattın. Sonunda senin aracılığını kabul etmediler. Şayeste Hanım geldi, işleri takip etti ve oğluna yetim aylığı bağlattı. Kendisi çalışacaktı fakat hastalandı, sen Erdi Bey'in maaşını almak için vekâletname çıkardın. O zamandan beri aylıkları sen aldın, bir de küçük beyin kıyafetine bak.

Remzi Efendi:

– Yüz yirmi bin lira aylıkla bir ev geçindirmek kolay mı?

– Daha nazik olun, dedi Burhanettin Bey. Önce bu yetim aylığı yüz yirmi bin lira değil, yüz altmış bin liradır. Bu para ile Erdi Bey yalnız başına pekâlâ geçinebilirdi. Siz karı koca parazit gibi iki yıldan beri bu eve yerleştiniz. Özellikle sen muhtardan fakirlik belgesi çıkarttırarak soylu bir aileye mensup olan Erdi Bey'in okuldan yemek yemesini sağladın. Ayrıca semtin esnafına dünyanın borcunu taktın. Nihayet bu daireyi satacağını ve herkesin borcunu ödeyeceğini söylemeye başladın.

Remzi Efendi:

– Başka çare yok, dedi. Ama Erdi hem kendisi sıkıntı çekiyor hem de bizi böyle yaşamaya zorluyor. Kiraya çıkalım, dedim. Kabul etmedi.

– Ne kadar iyi olurdu değil mi? Gelsin paralar, hem de para senin adına bankada yatar. Elinden kimse alamaz.

– Yaşa, dedi Remzi Efendi.

Burhanettin Bey:

– Bundan sonra kendinize geliniz, dedi. Bu evde barınmak istiyorsanız küçük beye layık olduğu muameleyi yaparsınız. Siz önce Erdi Bey'in yetim maaş cüzdanını ve aylık senedini verin bakalım, dedi.

Remzi Efendi:

– Üzerimde yok, dedi.

– Biliyorum, dedi Burhanettin Bey. Çünkü sen iki aydan beri yüz altmış bin lira olan yetim aylığını tefeci olan bir serseriye kırdırdın. Senet de cüzdan da onda.

Durumu bilmiyordum, Nazmiye Hanım da bilmiyor olmalı ki kocasına baktı.

Remzi Efendi kıpkırmızı kesilmişti.

– Geçim kolay mı sanıyorsun, dedi.

– Biliyorum, dedi. Burhanettin Bey. Bu ay bu cüzdanı ve senedi bana teslim edeceksin. Tefecinin parasını ver ama tekrar para almaya kalkma. Yoksa kendini yıllarca barındığın sokaklarda, kahve köşelerinde bulursun. Gene de kendine dava vekilliği süsü vererek dünyanın parasını kırarsın.

Burhanettin Bey, benim bilmediğim şeyleri biliyordu. Remzi Efendi bir daha ağzını açmadı.

Burhanettin Bey, Nazmiye Hanım'a banyoyu hazırlamasını ve benim yıkanacağımı söyledi.

Banyo hazırlandı, ben bavulu alarak banyoya girdim. Yarım saat sonra oradan başka bir insan olarak çıktım.

Yepyeni çamaşırlar giymiştim. Ayağımda yazlık uzun bir pantolon, yepyeni bir gömlekle, ayağımda en pahalı yerden alınmış yepyeni iskarpinler vardı.

Remzi Efendi ile Nazmiye Hanım şaşırmışlardı. Karşı koyamayacakları bir güç karşısında bulunduklarını anlamışlardı.

Ara sıra söylenmesine sinirleniyordum ama Nazmiye Hanım'ın Remzi Efendi'den daha insan olduğunu biliyordum.

Annemin sağlığında ve hastalığında ona hayli iyi bakmış olan Nazmiye Hanım bile bu kıyafetin nereden geldiğini şaşkınlıkla düşünürken Burhanettin Bey,

– Küçük bey, dedi. Bundan sonra her şey sizin emrinizde olacak. Dairenizde istediğiniz gibi yaşayacaksınız. Havalar bozmadan sizi yalınıza götüreceğim. Oradaki hizmetçilerle karşılaşacaksınız. Belki yaz tatillerini ileride orada geçirir, ailenizin eski yaşantısını sürdürürsünüz. Buradaki yaşantınıza gelince lütfen bazı tavsiyelerimi kabul ediniz. Her ödemeyi kendiniz yapınız ve faturaları muhafaza ediniz. İstediğiniz yemeği emrediniz, Nazmiye Hanım size hizmet edecektir. Size uygun gördükleri yerde değil, siz uygun gördüğünüz yerde eksiklerinizi tamamlayarak yatabilir ve çalışabilirsiniz.

Burhanettin Bey ayağı kalktı.

– Semtin esnafına yapılan borçları ödeyeceğim, dedi. Bundan sonra sizin arzunuza göre ve Nazmiye Hanım'ın gerekli gördüğü yiyecek maddelerinin alın-

ması doğru olur. Sigara ve içki masrafı kabul etmemenizi rica ederim.

Burhanettin Bey gitti, Nazmiye Hanım şaşkınlık içinde,

– Kimin nesi bu adam diye, sordu.

– Benim vekilim ve vasim, dedim.

– Nereden çıktı şimdi?

– Babamın amcası vefat etmiş, İstanbul'da bulunan servetini bana bırakmış.

– Peki şimdi biz ne olacağız?

– Bu zamana kadar ben size teyze dedim. Nazmiye Hanım siz bana layık olduğum muameleyi yaptınız. Ben sizi sokağa atacağım demedim.

– Teşekkür ederim oğlum.

– Bana lütfen Erdi Bey, deyiniz.

– Peki Erdi Bey. Siz de benim için bu avukat beyle konuşunuz. Kıyafetim pek berbat.

– Ben henüz servetime el koymadım. Gereken herhâlde yapılır.

Burhanettin Bey biraz sonra geldi.

– Küçük Bey, dedi. Fazla üstüne varmadım ama esnafa yapılan borçta içki de var, hatta elden de para alınmış.

Bana bütün esnaftan alınan yiyecek maddelerinin ayrı ayrı faturalarını verdi ve onları ödediğini bildirdi.

Sonra Nazmiye Hanım'a,

– Erdi Bey adına veresiye hesabı açacaklar, dedi. Gerekli olan ne varsa alabilirsiniz. Erdi Bey size ve Remzi Efendi'ye münasip bir aylık verecekler sanırım.

Nazmiye Hanım akşam yemeği hazırlığı için çıktı, gitti. Burhanettin Bey benim yattığım odaya geldi, bazı tavsiyelerde bulundu. Annemle babamın yattıkları odaya yerleşen ve onların geceledikleri karyolayı benimseyen Nazmiye Hanım'la Remzi Bey'in başka odaya geçmelerini ve kendilerine bazı eşyalar almalarını söyledi.

İçinde yattıkları karyola ile elbiselerini astıkları aynalı dolap ve annemin tuvalet masası yerinde duruyordu. Ama artık onlara ait en küçük bir iz kalmamıştı bu odada. Remzi Efendi'nin yırtık pantolonu ve Nazmiye Hanım'ın yer yer akmış çorapları etrafta duruyordu.

Nazmiye Hanım yine becerikli bir kadındı. Çabucak bir kızartma et yapmış, konserve bir biber dolması almış, çarşı böreği ile iyi cins bir üzümü unutmamıştı.

Remzi Efendi sofraya pek gelmek istemiyordu. Ama yemeklerin nefasetine dayanamadı. Burhanettin Bey'in,

– Buyursanıza, teklifini hemen kabul etti.

Biz yemekteyken kapı çalındı. Yönetici gelmişti. Apartman için yakıt alınacakmış. İki aylık da kapıcı ücreti borcu varmış.

Yönetici beni yeni bir kıyafetle görünce şaşırdı. Ben fazla bekletmedim, gerekli parayı vererek geri döndüm.

Burhanettin Bey:

– Sen soylu bir ailenin çocuğusun, dedi. Büyük amcanız bu soyu şerefle ve eski itibarıyla sürüp götürmenizi istemiştir. Zekânız, bugüne kadar olan davranışınız, bu isteği yerine getirmeye yeterlidir.

Bana bir ortaokul arayacaktı. On bir yaşındaydım ve hiç sene kaybına uğramamıştım. Gereken her konuda bana yardımcı olacaktı.

Yemekten sonra salona geçtik. Burhanettin Bey bazı bilmediğim şeyleri anlatmak için salonda bulunmamızı rica etti.

SON ÇOCUK

Nazmiye Hanım, Burhanettin Bey'e bir kahve pişirmişti. Velim ve vasim olan Hızır gibi yetişmiş olan bu adam teşekkür ettikten sonra,

– Ailem yazlıkta, dedi. Ben bu işleri halletmek için kaldım burada. Şimdi size aileniz hakkında biraz bilgi vereyim.

– Büyük dedeniz, Kırşehirli tanınmış bir aile-

dendir. Abdülgaffar derlermiş kendisine. Yüceler diye lakabı varmış. Bugünkü soyadınız da bundan ileri geliyor.

Abdülgaffar Efendi'nin iki oğlu olmuş. Birisi babanızın dedesi ve amcası Abdülgani Bey ki bu zat Mısır'da yaşamıştı. Diğeri, babanızın babası olan Abdülkerim Bey. Bu zatın bir oğlu dünyaya gelmiştir. O da pederiniz Naim Yüceler Bey'dir ki orta hâlli bir memurdu ve daireyi evlenmeden önce almıştır. Anneniz Şayeste Hanım'la evlenmiş ve onun da bir oğlu dünyaya gelmiştir ki bu da sizsiniz Erdi Bey.

Karı koca, bu sözleri dikkatle dinliyorlardı. Burhanettin Bey:

– Kimliğinizi böylece özetledim küçük bey, dedi. Bundan sonra siz de soyunuza, ailenize yakışır bir hayat sürerek aile vakarını koruyacaksınız. Bundan eminim, yaşınızın küçük olmasına rağmen zekânız ve kişiliğiniz yeni yaşantınızda başarılı olmaya yeterlidir. Evinize ve hayatınıza hâkim olunuz. Veliniz ve vasiniz olmak sıfatıyla size yardıma hazırım.

Burhanettin Bey, bana özel olarak bazı tavsiyelerde bulunduktan sonra çıkıp gitti. Ertesi sabah yeni bir yaşantı içinde buldum kendimi. Karı koca neler konuştularsa kahvaltıda beni beklemişlerdi. Daha önce benim aç veya tok olmam onları ilgilendirmezdi. Şimdi Nazmiye Hanım,

– Erdi Bey, diye sesleniyordu. Buyursanıza.

Annemin ölümünden sonra ilk defa sabah kahvaltısında çok çeşitli yiyecekler buldum. Nazmiye Hanım:

– Yumurtanız soğumasın, diyordu.

Bana tereyağlı ekmeklerden, çeşitli peynirlerden sonra, rafadan yumurta hazırlamıştı.

Benden evvel Remzi Efendi karısının pişirdiği yumurtalardan ikisini yiyip ortadan kaldırmıştı. Kim bilir kaçıncı çayını içiyor ve bu değişikliği pek önemsemez görünüyordu. Ara sıra bana baktığını görüyordum. Pek fazla iştahlı değildim.

– Teyze, dedim. Size neler lazımsa söyleyin. Annemden kalan giysilerden bir şey yok. Kıyafetinizi değiştirmek için şu parayı alınız. Remzi Efendi'ye de bir şeyler alabilirsiniz.

Beş yüz bin lira verdim kendisine, dudakları titredi kadının.

– Burhan Bey darılmasın, dedi.

– Para Burhan Bey'in değil, dedim. Ben öyle istiyorum.

Remzi Efendi:

– Benim ayağımda kundura yok, dedi. Yürürken taşlara basıyorum.

Onlar karı koca birlikte çıkıp gittiler. Ben yalnız kaldım. Bir köşeye çekilerek düşündüm.

Neden şimdiye kadar bu büyük amca bize elini uzatmadı? Neden annem o bakımsızlık içinde gözleri arkada kalarak öldü?

Buna bir tek karşılık buluyordum.

Abdülgani amca ölümünün yaklaştığını anlayınca Burhan Bey'e vasiyette bulunmuş ve arkasında iyi bir anı bırakarak ölmek istemiş.

Köklü bir ailenin hayatta kalan son ferdi, son çocuğu olarak bir şeyler yapmam gerekiyordu. Hiçbir zaman açık vermeyecek ve kârımı koruyacaktım. Şimdi karşımda iki insan vardı. Beni sömürmeye kalkan iki insan. Nazmiye Hanım'la kocası. Önce onların beni sayması gerekiyordu.

Anneme can yoldaşlığı etmiş olan bu kadın gelince aldıklarını bana göstermek için çekildiğim odaya geldi.

– Nazmiye Hanım, dedim. Lütfen odaya girerken kapıyı vurunuz.

Kadın şaşırdı.

– Aldıklarımı gösterecektim, dedi.

– İhtiyacınız olan ne varsa alınız. Kılıksız gezilmesini sevmem.

Kadın paketleriyle birlikte çıktı ve çıkarken kapıyı çekti.

Onu yemekte yeni bir hazır elbise ile gördüm. Ayağında da yeni topuklu terlikler vardı.

Remzi Efendi sofraya oturmadı. Belki karısının hazırladığı pirzolalarla püreyi, iç pilavı ve kırmızı karpuzu kendi başına yemek istiyordu. Belki de önce bir şeyler atıştırmıştı ve karnı toktu.

Yemekte Nazmiye Hanım,

– Sizi rahatsız edeceksek çıkıp gideriz, dedi.

– Öyle bir şey söylemedim, dedim. Nasıl olsa bazı kimselere ihtiyaç olacak. İnsan tek başına yaşayamaz.

– İyi ama bu durum bana biraz dokunuyor.

– Siz de alışırsınız, dedim. Yalnız annemin ve babamın odasını ben kullanmak isterim. Oraya geçeceğim, biraz daha büyük, bir tarafına çalışma masamı koyabilirim.

– Biz nereye gidelim?

– Başka oda yok mu?

– Mutfağın yanındaki odaya mı geçelim?

– Olabilir.

Başka bir şey konuşmadık. Kadın biraz içerlemişti, hatta ağlamıştı. Uzaktan uzağa Remzi Efendi'nin,

– Allah Allah, ne demek oluyor bunlar, dediğini duydum.

Benim de bazı giyeceklere ihtiyacım vardı. Çıktım, yalnız olarak okul için bir elbise ısmarladım. Bazı kitaplar aldım, saçlarımı düzelttirdim, daireye girdiğim zaman gözleri kızarmış olan kadın,

– Odanızı hazırladım, küçük bey, dedi.

– Teşekkür ederim, dedim.

Annemin ve babamın yaşadıkları ve ikisinin de öldükleri odaya benim eşyam geçmişti. Onların karyolası da bana hazırlanmıştı.

O gece anneme ve babama ait anılarım beni uykusuz bıraktı. Bu ailenin en son çocuğu olacağım o zamanlar hiç aklıma gelmezdi. Şimdi kendimi önemli bir göreve atanmış bir genç olarak görüyordum.

Burhanettin Bey, bana hayli para bırakmıştı. İlk ağızda yapacağım işlerim, o zamana kadar özlemini çektiğim, özlediğim şeyler vardı. Bunlar benim şimdiki durumuma göre çocukça ama yokluğunu daima duyduğum şeylerdi.

Bir dolma kalem, bir saat ve babamın zamanında olduğu hâlde sonradan kaybolmuş ve tamiri için verildiği yerde unutturulmuş veya kaybolmuş bir televizyon.

Bir süre yalın ayak gezdiğimi unutmamıştım. Çorabım kalmadığı için ayakkabımı çıplak ayağıma giydiğim olmuştu.

Sonra okulda fakir çocuklar için pişen yemeğe ben de giderdim. Nöbetçi bir öğretmen yemekhaneyi dolaşır ve,

– Doymadınızsa söyleyin çocuklar, derdi.

Söyleyenler, beğendiği yemekten tekrar isteyen-

ler olurdu. Ama ben bunu hiçbir zaman yapmamıştım. Tokluğumdan değil, utancımdan.

Allah'a şükür ki şimdi ortaokulda bu fakir çocukların arasında bulunmayacaktım. Fakir ilmühaberi ile yardım yemeği yediğimi bilen olmayacaktı.

Sonra düşünüyordum. Ya ilkokuldan bazı arkadaşlar bu ortaokula gelirse. Bu yeni kıyafetimle onlara ne diyecektim.

Yattığım yerde düşünüyordum. Burhanettin Bey'le apartmana girerken kapıcı bana bakmış ve tanımamıştı.

– Siz hangi daireye çıkacaksınız, demişti.

Cevap vermeden yürümüştüm.

Şimdi dairede beni görünce nasıl şaşalamıştı ve gülümser gibi olmuştu.

Bir durumdan ötekine geçerken bazı aksaklıklar oluyordu. Karşı komşumuz beni görünce,

– A, Erdi sen misin, demişti.

Bunlar beni hep şort hâline gelmiş, dizlerimden yukarılara kadar çekilmiş pantolonumla mı görmek istiyorlardı.

Kapıcı sahanlıkları yıkarken çıplak ayakla sokaktan geldiğimi hatırlarım. Hortumu ayaklarıma tutmuş ve,

– Buraları yeni yıkadım, demişti.

Bunlar dışarıda olanlar, bir de içeride olanlar

var. Remzi Efendi yeni durumu kolay kolay içine sindiremiyordu. Bakışlarında bir kin, bir öfke vardı. Arada benden söz ederken kopuk, kopil, hayta gibi kelimeler kullanırdı. Şimdi adımın arkasından bir bey sözünü söylemek ona ağır geliyordu. Kabul etmiyordu. Sert ve inatçı bir adamdı. Ama mutfaktan kolay kolay çıkmıyordu. Durmadan bir şeyler atıştırıyordu. İliklerine kadar aç ve doymak bilmez bir insandı.

İlk defa postaneye giderek oradan Burhan Bey'e telefon ettim. Yazıhanesi vardı, televizyon meselesini anlattım.

– Takside ne gerek var, küçük bey, dedi. Hem alırsanız iyisini almalısınız, dedi.

Kalktı geldi, bir de teknisyen getirdik. Televizyonu salona koyduk, anten çekildi. Pırıl pırıl bir görüntü.

Burhanettin Bey de memnun oldu.

– Nazmiye Hanım, dedi. Bir kahvenizi içerim.

Daha uysal ve durumdan memnun olan kadın,

– Peki efendim, şimdi, dedi.

Onun da kıyafeti değişikti. Arkasında yeni bir etekle bluz, ayağında yeni çoraplar ve terlikler vardı. Yürüyüşüne bile bir başkalık gelmişti.

Burhanettin Bey bana yalıdan söz etti.

– Son zamanlara kadar ayda bir iki defa uğruyordum, dedi. Eskiden beri ailede sofracılık yapan bir zenci ihtiyar var. Behram Efendi diyorlar ona. Ayrı

bir odası var. Büyük bir aile yanında harem ağası imiş. Sonra Abdülgaffar Bey yanına almış kendisini. Bugün yaşını kestirmek mümkün değil. Ama her sabah kalkar ilk işi boyunbağını takmak olur. Bir iş gördüğü yok, bir koltukta kendi odasında denize karşı oturur. Hiç aralık vermeden akıp giden akıntıya gözlerini diker. Çağrılırsa yemeye gelir, yoksa açlığını da unutur.

Sonra seksenlik bir kalfa var. Yatalaktır, odasından çıkmaz, ona daha dinç olanlar yemek götürürler. Saray terbiyesi görmüştür.

Beli bükülmüş bir emekli aşçı var. İki değnekle yürür, mutfaktan hiç çıkmak istemez. Bunlar dikkate değer tipler.

Beş vakit namazında bir insan daha var. Vekilharçlık yapar ve yalıyı o idare eder. Orasını düşkünler evine benzetebilirsiniz.

ORTAOKUL

Yeni yaşantıma uymaya çalışırken okul vakti geldi. Nişantaşı'na biraz uzak olması benim biraz daha işime geldi. Artık çocuk değildim. Şehri gezmek, her yere gitmek, görmek, öğrenmek istiyordum.

İlkokulda çektiğim sıkıntılar burada yoktu artık. Daha kabaca çocuklar arasındayım. Bende ana, baba yoktu ama benim velim bir avukattı ve adım da öğretmenlerin dikkatini çekiyordu.

"Erdi Yüceler, bu çocuk temiz pak, zeki, çalışkan ve gururluydu. Okul arkadaşlarını dikkatle seçiyordu ve fazla konuşmuyordu."

İşte böyle olduğum için öğretmenler benimle daha fazla ilgileniyorlardı. Bu okulda da fakir çocuklar vardı. Ben bu arkadaşlara yardımdan kesinlikle çekinmiyordum.

Ders kitaplarını daha almamış olanlar vardı. Sızlanıyorlar ve öğretmenlerin baskısından üzüntü duyuyorlardı. İki taraf da haklı idi. Ben ilkokulda, okula verilmiş kitapları okumuştum. Bu kitaplara benden önce okumuş olanlar isimlerini yazmışlar, hatta bazı sayfalarını yırtmışlardı.

Şimdi sanki biri ortaya çıkıp da benim ilkokuldaki durumumu ortaya atacakmış gibi huzursuzlanıyordum ve,

– Arkadaşım, diyordum. Ben alırım senin kitaplarını.

Alıyordum. Kolunda saat, cebinde para, ceketinin ön cebinde dolma kalem bulunan bir öğrenciydim.

Zengin çocukları da vardı. Her yaşın kendisine göre bir isteği vardır. Bunlar da zenginliğe göre değişir. Fakir bir aile çocuğu için kocaman bir uçurtma veya odundan kesilmiş, ortası delinmiş, bir tekerlekle yapılan bir tahta araba sevinç yaratır.

Daha zengin olanlara ilkokuldan mezun olunca bir bisiklet alınmıştır.

Benim de bisiklette hevesim vardı ama annemi üzmemek için bu isteğimi ona bildirmemiştim. Zaten o zaman zavallı annem hastaydı ve ben üçüncü sınıftaydım. Asıl yoksulluğum da dört ve beşte başlamıştı.

Arada bir uğrayan Burhanettin Bey,

– Küçük bey, diyordu. Bir isteğiniz, bir hevesiniz var mı?

Etrafımdakilere bakarak gereğinden fazla varlıklı görünmek istemiyordum. Daha ileride liseyi bitirdikten sonra ufak bir araba isteyecektim.

Burhanettin Bey'in heveslendirmesiyle bir spor kulübüne yazıldım. Cumartesi günleri orada jimnastik yapıyor, bedenimi kuvvetlendirmeye çalışıyordum.

Bu tutku beni sigara içmekten de alıkoyacaktı.

Apartmandan yarım saat önce çıkarak okula kadar yürüyordum. Bu jimnastik öğretmenimin tavsiyesi idi. Akşamları da yürüyerek dönüyordum.

Okul öğleden sonra ikiye kadar sürdüğü için dışarıda yemek yemek zorunda kalıyordum. Bu birçok öğrenciyi rahatsız ediyordu.

İsteyenler yanımızdaki bir lokantada yemek yiyorlardı. Ben de çıkıyordum, bazen bir arkadaşımı da alıyordum.

– Erdi, benim param yok, derdi çağırdığım çocuk.

Beş altı köfte, yumurtalı piyaz ve ayran atla deve değildi ya. Ama varlıklı, yoksulun hâlinden anlamaz.

Bazen de çıkıp bir tatlı yiyorduk. Bu da yetiyordu. Elim açık davrandığım için çocuklar beni seviyorlardı. Büyükçe bir çikolata vermiştim. Okulda bir arama yapılmış, onun cebinde bir çikolata bulunmuştu. Aranılan çalınmış olan bir dolma kalemdi.

Çikolata öteki arkadaşları güldürmüştü. Ben:

– Neden yemedin, diye sordum.

– Kardeşime götürecektim, dedi.

Gözleri yaşarmıştı.

– Ne var üzülecek, dedim. Arkadaşlar kapışırlarsa okuldan çıkarken kooperatiften bir paket alırız.

Kalınca bir defter, kocaman bir silgi, küçük bir çakı, kimleri mutlu etmez ki? Ben sevindirmek, sevindirdiğim için de mutlu olmak istiyordum.

Evimde de bunu yapmaya başlamıştım. Bazen Nazmiye Hanım'a para veriyordum. Yokluğunu çektiği bir şeyi almasını istiyordum. Anam yaşında kadındı. Hayatta yüzü gülmemişti ve daima asalak olarak yaşamıştı. İkinci koca da onun başına bir dertti. Remzi Efendi'nin patavatsızlıkları onu çok üzüyordu.

Artık beni adımla çağırmıyordu. Benden söz ederken bile küçük bey, diyordu. Hakikaten küçük bey olmuştum.

Havalar birden soğuduğu için bir fırsat bulup da yalıya gidememiştim. Yüzünü bile görmediğim, adını bile yeni duyduğum bir büyük amcamdan kalan bu yalıya gitmeye âdeta utanıyordum.

Burhanettin Bey:

– Yalınıza gittim, diyordu. Sizden de söz ettim, selamları var size.

Remzi Efendi, benimle aynı sofraya oturmuyordu. Ama Nazmiye Hanım'a verdiğim aylık tahsisatı alıyor ve çulunu değiştirmiş olarak semtin kahvesine gidip geliyordu.

Apartmandaki yöneticiliğini bırakmıştı. Bunu ben istemiştim, onun yerine bir başkasını seçmişlerdi.

Remzi Efendi'nin bir gün karısına dert yandığını duydum.

– Hem ayda otuz bin lira alıyordum hem de arada avantalarım oluyordu, buna da engel oldu.

Nazmiye Hanım:

– Yiyip içiyorsun, ayda da yüz bin lira cep harçlığı alıyorsun, şişmanlıktan neredeyse patlayacaksın, nankörlük etmesene, demesine karşılık adam,

– Öyle yardım olmaz olsun, diyordu.

Evde hiçbir fonksiyonu yoktu. Kendisinden en küçük bir iş istenmiyordu. Tam bir asalaktı artık.

Benim yerime karısı azarlıyordu onu,

– Ne duruyorsun, dünyanın parasını kazandı-

ğını söylerdin. Kahvede tavla seyredeceğine gidip çalışsana.

– Şevkimi kırdı bu oğlan, diyordu. Gırtlağını sıkacağım geliyor.

Ne yazık ki bunu ben duymuştum, hatta Nazmiye Hanım'a söyledim.

– Hangi oğlanın boğazını sıkmaya kalkıyor bu adam. Yetim aylığını alıp tatlıcı dükkânlarında karnını doyurmaktan uzak kaldığı için mi bunu yapıyor. Ben artık ona aylık veremeyeceğim.

Remzi Efendi, karısının birkaç kuruş parası ile ev masrafı için verilen parayı odalarından alıp kayboldu.

Nereye gitti, ne yaptı, kış günü nereye sığındı bunu bir türlü öğrenemedik. Burhan Bey'e de anlattım meseleyi,

– İyi etmişsin küçük bey, dedi. Besle kargayı oysun gözünü.

Böyle yapmakla birlikte gene de zaman zaman içim sızladı. Kar fırtınası "buuuu" dediği zaman aklıma geliyordu.

Sonra yılbaşından sonra bir gün eve gelince odamda bir mektup buldum.

Nazmiye Hanım yazmıştı bunu: Küçük bey, diyordu. Darülaceze'den bir pusula geldi. Remzi oraya sığınmış. Beni görmek istiyormuş. Belki çok hastadır, müsaadenizle oraya gidiyorum.

Nazmiye Hanım geç vakit geldi, ilk işi benden özür dilemek oldu.

Remzi Efendi revirde yatıyormuş. Bir deri, bir kemik kalmış, ağır bir zatürre geçiriyormuş. Kendisini güçlükle tanımış.

İki gün sonra da çamaşır götürmek için gittiği zaman götürdüklerini orada gariplere bırakarak döndü.

Remzi Efendi vefat etmiş.

Acıyayım mı? Vicdanım mı sızlasın?

Nazmiye Hanım:

– O da kurtuldu, dedi. Ben de kurtuldum. Allah taksiratını affetsin. Nankör adama rahat yaramadı.

İşte Nazmiye Hanım'ın ikinci kocasının arkasından söyledikleri bundan ibaret kaldı.

Apartman toplantılarına beni temsilen Burhan Bey gidiyordu.

Bir avukat olduğu için on altı daireli apartmanı çekip çevirmeye başlamıştı. Konuşmasını, onları idare etmesini çok iyi biliyordu.

Babam bu apartmanın ilk daire sahiplerinden biriymiş. En eskiler böyle konuşuyorlardı.

Burhan Bey bir de telefon aldı. Gerektiği zaman kendisini arayabilecektim.

Dikkat ettim, kırk beş yaşında olan Nazmiye Hanım da sık sık aynaya bakıyor ve giyimine dikkat ediyordu.

Kim bilir kadın üçüncü bir kocaya mı hazırlıyordu kendisini.

Teyze dediğim bu kadın dairede rahata kavuşunca toparlanmış, kıyafetini yoluna koymuş, apartmandaki diğer hanımlarla aşık atmaya başlamıştı. Yeni gelenlere kendisini teyze olarak tanıtıyordu. Daha önce annem olduğunu anlatırdı.

On iki yaşımı böyle tamamladım. İlk sınıfta hemen hiçbir güçlük çekmedim. İlkbaharın sonunda da yaz tatiline çıktık.

Burhan Bey'in ailesi ile hiç tanışmadım. Ama ilkokulda bir kızı, lisede bir oğlu olduğunu söylüyordu. Yalnız eşi sinirli bir hanımmış ve insanlardan kaçarmış.

Doğrusunu söylemek lazım gelirse Nazmiye Hanım bana çok iyi bakıyor, her şeyden önce benim rahatımı temine çalışıyor, benim istediğim yemekleri pişiriyordu.

Artık ders çalışmam gerekmediği için akşamları salonda televizyon seyrediyor, mecmualar, romanlar okuyordum.

Gündüzleri ya sokakta ya da odamda oluyordum. Hemen her gün Nazmiye Hanım'a apartmandaki hanımlardan birkaçı gelirdi. Salonda oturur, sigara içerler, beni hiç ilgilendirmeyen konulardan konuşurlardı.

On iki yaşında bir çocuğu ne kadar sayarlar, birkaç toplantıda anlamıştım.

Patavatsız komşularımız vardı. Beni daha küçükmüşüm gibi teklifsiz bir gösteri ile çağırıyorlardı. Ben bunları sevmiyordum ve gelenlere sinirlendiğimi Nazmiye Hanım'a anlatıyordum.

ESKİ BİR HİKÂYE

Burhan Bey yine ailesini yazlığa yollamış ve arabası ile gelerek beni almıştı. Bir pazar günüydü, bir kır gezmesi yapmak istedik, ben yeni hayatıma uymakta biraz güçlük çekiyordum.

Bir kır kahvesine gittik, yüksekten denizi ve yeşillikleri seyrettik. Burhan Bey:

– Erdi, dedi. Karşıda Göksu'nun denize karıştığı

yerler, bir zamanlar İstanbul'un mesire yerleriydi. Yalı da işte orada. Seyran yeri olan meşhur çeşmeli ağaçlığa çok yakın, İstanbul'da suyu bu kadar bol ve devamlı olan başka bir yer yoktur. Yalıyı dedenizin babası Abdülgaffar Bey yaptırmıştır.

Ben sordum:

– Neden ailece böyle Arapça adlar taşımışlar, dedim.

Burhan Bey:

– Dedenizin babası, çok sofu bir insanmış, dedi. Aynı zamanda da iyi bir tüccar. İnancı çok kuvvetli olduğu için bu isimleri vermiş oğullarına. Allah'ın sıfatlarından olan Gaffar, Gani ve dedeniz Kerim de Arapça adlar almışlar. Bunlar affedici, nimet verici, bağışlayıcı gibi anlamlara geliyorlar.

– Büyük amcamızın Mısır'da yaşamasının nedenini biliyor musunuz, dedim.

– Elbette, dedi. İlgili olanların hepsi ölmüştü. Ben kendisinin İstanbul'daki işleri ile uğraşıyordum. Aile içinde olanları kendisine bildiriyordum.

– Neden hiç evlenmemişti?

– Bu acıklı bir hikâye. Birinci Dünya Savaşı'nda babanızın babası ve büyük amca askere alınmışlar. O zaman Küçüksu'da komşularının kızı Nigâr Hanım varmış. Zamanın en güzeli ve oldukça tahsilli bir kızmış. Her iki kardeş, bu kıza birbirlerinden habersiz

âşık olmuş. Abdülkerim Bey, Çanakkale cephesinde, Abdülgani Bey de Mısır'ın kanal harekâtı dedikleri İngilizlerle olan savaşta çarpışmışlar. Abdülgani Bey yaralı olarak İngilizlere esir düşmüş. Kendisinden ümit kesilmiş ve şehit olduğuna inanmışlar. Dedeniz Abdülkerim Bey de yaralanmış. Aylarca tedavi gördükten sonra yalıya dönmüş, bir yıl sonra da Nigâr Hanım'la evlenmiş. Aile Abdülgani Bey'in sağ olduğundan haberdar değilmiş. Mütareke yıllarında İstanbul'a gelmiş, babasının ölmüş olduğunu, kardeşinin de Nigâr Hanım'la evlenmiş olduğunu haber alınca onlara görünmeden İstanbul'daki işleri tasfiye ederek Mısır'a dönmüş ve orada yaşamaya başlamış. Bana anlattığına göre Nigâr Hanım'ı çok sevmiş, hayatı boyunca onun için hiç evlenmemiş.

– Herhâlde dedemin bundan haberi olmamış, dedim.

– Evet, dedi Burhan Bey. Hem kardeşinin evliliğine gölge düşürmemek, hem de sevdiği kızın kardeşiyle evlenmiş olmasının ıstırabını hafifletmek için Mısır'a yerleşmiş. Ama unutmamış ve unutamamış Nigâr Hanım'ı. Ben Abdülkerim Bey'in hayatını uzaktan takip ettim. O sırada belki sizin yaşınızda bir okul öğrencisiydim. Mezun olduktan sonra, pek genç yaşta amcanızı tanımıştım. Babanız Naim Bey'le okul arkadaşıydım. Hatta kendisinin anneniz Şayeste

Hanım'la evlenmesinde tanık olarak bulunmuştum. Bu nedenle ailenizin bütün olaylarını biliyorum.

– Amcam nasıl zengin olmuş?

– O kendisi ticareti bitirmiş, dedeniz Abdülgaffar Bey'den kendisine intikal eden servetle kalmış. Önce Nigâr Hanım sonra da dedeniz vefat etmişler. Biraz benden yaşlı olmakla beraber, babanızla olan arkadaşlığımı sürdürüyordum. Bir aralık Eyüp Sultan'a giderek oradaki aile mezarlığını ziyaret etmiştik.

– Babam da orada yatıyor, değil mi?

– Evet Erdi Bey, babanızdan sonra anneniz de oraya defnedildi.

– Ya büyük amcam Abdülgani Bey?

– Onu ben Mısır'dan alarak İstanbul'a getirdim. Vasiyeti üzerine oraya defnettik.

– Dargın değil miydi?

– Kendisini tanıdığım zaman hayli yaşlanmıştı. İnsanlar böyle doksan yaşına vardıkları zaman dargınlıkları kalmaz. Sizin doğumunuzu bile bildirdim.

– Yalı kimin malı oluyor?

– Babanız Naim Bey, hayli sıkıntılı bir hayat yaşadığı hâlde orayı satmadı. Zaten tapu idaresine amcanızın vefat tarihi gelmemişti. Orada bir aile yuvası vardı. Ailenizin bütün fertleri aile hukukuna, vakarına yaraşır bir hayat yaşamışlardır. İstanbul'da Abdülgaffar Bey zengin bir hayat yaşamış ve ticare-

tini ilerletmişti. Büyük amcanız savaşa katılmadan babası ile çalışmış, kendi hesabına birtakım taşınmaz mal ve para sahibi olmuştu. Burada bankalarda bloke ettim.

– Büyük amcamın size itimadı vardı demek?

– Evet. Hatta, babamla tanışmıştı ve İstanbul'un karışık durumunda benim tahsilime yardımda bulunmuştu.

– Babam ve annem sizden bahsetmemişlerdi bana.

– Ne diye bahsedecekler. Dedeniz bir servet sahibi olmamıştı, o da bir memur gibi hayatını sürdürmüştü.

– Yalıda mı yaşardı?

– Bir süre orada yaşamıştı. Kendilerine emeği geçenleri orada barındırıyorlardı. Burası bugün bir düşkünler evi hâlindedir. Büyük amcanız bankadaki parası ile onlara bakmamı istemişti. Vefatlarından sonra, bu vasiyetlerini yerine getirdim. İhtiyarlara bakmak üzere genç bir karı kocayı yalıya götürdüm.

Bir süre sustuk ve etrafı seyrettik.

Ben:

– Burhan Bey, dedim. Annemin mezarını yaptırmak isterim.

– Babanız evvelce yapılmış bir mezara defnedildi, dedi. Abdülgani Bey, Şayeste Hanım'ın vefatını

öğrenince bana bir lahit yaptırmamı söylemişti. Yani annenizin de bir mezarı vardır.

– Nazmiye Hanım, bana daireyi sattırabilmek için annemin toprakta yattığını, ona bir lahit yaptırmak gerektiğini söylerdi.

– Bunlara gerek kalmadı Erdi Bey. Büyük amcanız ailesine düşkün bir insandı. Bugün arkasında ne kaldıysa hepsi sizin yasal malınızdır.

Vakit hayli ilerlediği için kalktık, Burhan Bey beni daireye kadar getirdi ve yalıya gideceğimiz günü kararlaştırdık.

Burhan Bey'in anlattıkları benim üzerimde derin bir etki yapmıştı. Neye yarar ki annemle babamın birer vesikalık resimlerinden başka elimde onları hatırlatacak, zamanında çekilmiş bir fotoğrafları bile yoktu.

Nazmiye Hanım, benim avukatımla sık sık buluşmamdan kuşkulanıyordu. Rahatının kaçacağını düşünüyordu.

Buna karşılık kadın toplanmış, renklenmiş, giyip çıkarttığı elbiselerinin sayısı artmıştı. Apartmanda kendini ağıra satmaya başlamıştı. Ama bana gelince daha evvel yaptığı bazı davranışlarını affettirmek ister gibi çok aşağıdan alıyor, her şeyi bana danışıyor, kendi yerini korumaya çalışıyordu.

Akşam apartmana dönünce bana,

– Annenizin mezarını da yaptırmayı düşünüyor musunuz küçük bey, dedi.

– Allah razı olsun, dedim. Burhan Bey onu yaptırmış.

– İyi ama ne münasebetle?

– Burhan Bey, ailemin yaşantısını sizden ve benden iyi biliyor.

– Bunu duyduğuma çok memnun oldum küçük bey.

Yaz aylarında olduğumuz için jimnastik kulübüne daha çok gidiyor ve kuvvetlenmeye, sağlıklı olmaya çalışıyordum.

Beni en çok üzen de bu apartmanda, bu semtte ilkokulda kılıksız bir öğrenci olarak ve yardım yemeyi yediğimi komşuların bilmeleri idi.

Bunu unutturmak için çıkıp gitmek, başka bir semtte yaşamak istiyordum. Ama burası babamın kurduğu bir yuva idi. Babam da annem de bu evde ölmüşlerdi.

Artık benim bir mirasa konduğumu bilmeyen yoktu. Yine bu nedenle yardım isteyenler eksik olmuyordu.

Aynı mahalledeki komşulardan birinin on sekiz, yirmi yaşlarında genç kızı annesinin ameliyat olması gerektiğini bana ağlayarak anlatmış, ben de hemen kabul etmiştim.

Kadın ameliyat oldu ve derdinden kurtuldu. Kızı bana olan borçlarını okulunu bitirerek bir işe girdiği zaman ödeyeceğini bildirdi. Ben de bana hiçbir borcu olmadığını söyledim. Bu ve bunun gibi yardımlar beni tanıyanların takdirlerini arttırıyordu. Zaten babam ve annem bu semtte çok iyi bir anı bırakmışlardı.

Dairede bir ailenin kimsesiz kalmış tek çocuğu olarak yaşıyordum.

Nazmiye Hanım kimsesiz, yersiz yurtsuz bir kadındı. Benim varlıklarımdan yararlanıyordu ama hiçbir garantisi yoktu. Yanımdaki, evimdeki yaşantısını garantiye almak için elinden geldiği kadar yumuşak ve nazik davranıyordu.

Nihayet anneme bir süre can yoldaşlığı yapmış olan bu kadını, başımdan atmak da istemiyordum. Bana bakıyor ve beni memnun etmeye çalışıyordu.

Ben artık varlıklıydım. Yavaş yavaş bir kitaplık kuruyor, resimli dergiler, bazı dilde mecmualar, kitap ve ansiklopediler alıyordum.

Apartmanda, o semtte ve ilkokuldaki arkadaşlardan bir kısmı kız ve erkek olarak bana geliyorlardı.

Arkadaşlarım geldikleri zaman, her türlü müzik araçlarımı görüyorlardı. Biz oturup konuşuyorduk. Ben bir istekte bulunmadan Nazmiye Hanım bir tepsiye koyduğu dondurmaları veya güzel meyveleri salona getirirdi.

Arkadaşlarımı yemeye alıkoyduğum da oluyordu. Sıkıntı içinde yaşayan bu aile çocuklarının hasretini çektiği yemekleri ortaya çıkartıyordum.

Turfanda yemişler, pek nadiren ele geçen çok pahalı balıklar bizim soframızda bulunuyordu.

Arkadaşlarım Nazmiye Hanım'a, teyze diyorlardı. Ama Nazmiye Hanım bana herkesin yanında küçük bey, diye sesleniyordu. Bu da çocukların dikkatinden kaçmıyordu.

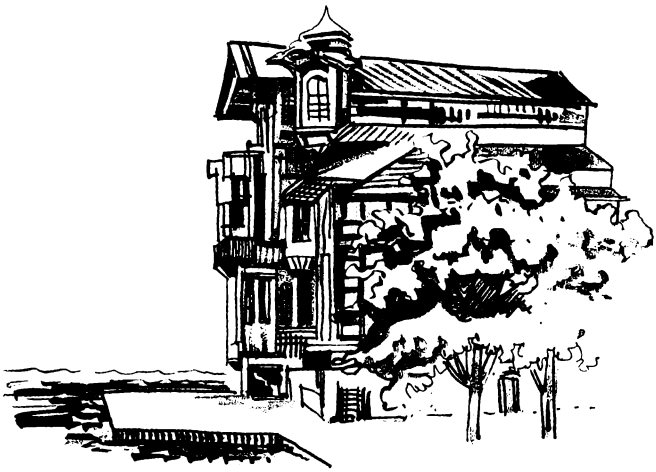
Hiçbir zaman çocuklara karşı övündüğüm ve kendimi ağırdan aldığım, paradan, varlıktan söz ettiğim yoktu.

Ama fotoğraf çekiyordum, arkadaşlarıma hatıra resimleri veriyordum. Gelenleri memnun ederek gönderiyordum. Eğer onlara takılarak gelmiş bir düşkün arkadaş varsa benim tarafımdan eksikleri karşılanıyordu.

Bazı arkadaşlarımızın doğum günlerine gidiyor ve giderken de uygun bir hediye götürüyordum.

Bu arada, soylu bir ailenin çocuğu olduğumu unutmuyor ve bana yakışır bir hayat yaşıyordum.

YALIDAKİLER

Yolda Burhan Bey bana,

– Erdi Bey, dedi. Yalıdakilere fazla duygulu davranmamanızı rica ederim. Onlara paranızla, kendilerini korumanızla gösterdiğiniz acıma yeter. Ailenizin son çocuğu olduğunuzu hatırlatırım. Onların düzeyine inmeyiniz ama iyiliksever ve müşfik bir insan olunuz.

– Bana daima öğüt vermenize biraz hayret ediyorum, dedim. Çok iyi bilirsiniz ki insanlar huylarını, karakterlerini değiştiremezler.

Burhan Bey:

– Geçmişte çok ıstırap çektiniz, dedi. Bu kadının annene çok yardımı dokundu. Bu hâl sizde bazı çöküntüler bırakmıştır. Örneğin, Remzi Efendi ile birlikte sizi istismar eden Nazmiye Hanım'a karşı davranışlarınız bunu gösterir.

– Bu bir insanlık görevidir. Dedim ya, bu kadının anneme çok faydası dokundu.

– Ve Şayeste Hanımefendi'den kalan bütün elbiseleri de hiç sakınmadan giydi.

– Birkaç defa ağladığını gördüm.

– Bu konuda sizi tavsiyelerimle rahatsız etmeyeceğim, dedi. Ama bazı insanlara söz verilmesi onların şımarmalarına neden olur demekten kendimi alamıyorum.

– Tavsiyelerinize uyduğumu görüyorsunuz!

Yalıya geldik. Arka yolda iki kanatlı demir bir kapı vardı. Yan bahçe de bakımlı ve temiz görünüyordu. Bazı yıllık bitkiler var. Bir iki çam ağacı da göklere kadar büyümüş. Bunlar herhâlde yalının ilk yapılışında dikilmiş olmalı.

Kolları sıvalı bir adam bahçede çalışıyor. Elindeki hortumla bitkilere su veriyordu.

Bizi görünce koşarak kapıya geldi ve,

– Buyurunuz efendim, dedi.

Burhan Bey benden önce arabadan indi. Kapıyı açtı ve,

– Buyurunuz küçük bey, dedi.

Ben teşekkür ederek indim. Bahçede çalışan adam yalının yeni sahibi olan beni, biraz çocuk bulmuş olacak ki gülümsemeye hazırlanırken Burhan Bey:

– Erdi Bey yeni efendinizdir Rıdvan, dedi.

Rıdvan biraz kızardı, başını eğerek selam verdi. Arabayı kapının önünde bırakarak bir iki basamak olan mermer merdivenleri çıktık. Renkli camekân kapı içeriden açıldı.

Uzun boylu, zayıf, sol elinde siyah saplı bir baston olan pek yaşlı bir haremağası eski usul bir temenna yaparak titrek bir sesle,

– Buyurunuz Efendim, dedi.

Ben onu eskiden beri tanıyormuşum gibi,

– Nasılsınız efendim, dedim.

– Sayenizde iyiyim beyefendi, dedi.

İç kapıdan sonra divanhane olduğunu işittiğim geniş bir antreye girdik. Sol tarafta duvara yaslanmış çok yaşlı bir kadın vardı. Tertemiz bir elbise giymişti. Hava çok sıcak olduğu hâlde omuzlarında bir atkı vardı. Başını bir başörtü ile örtmüştü. Buruşuk ve renksiz kulaklarında uzunca küpeler sallanıyordu.

– Beşaret Kalfa Hanım, dedi Burhan Bey. Beyefendi Naim Bey'in oğlu Erdi Beyefendi, yalının yeni sahibi oluyorlar.

Ben ona da,

– Nasılsınız Kalfa Hanım, dedim.

– Ömrünüze bereket beyefendi, sayenizde iyiyim.

Onun yanında da bir elinde bir baston, diğerinde koltuğunun altına yerleştirilmiş bir koltuk değneği tutan temiz bir ihtiyar.

– Aşçıbaşı Tosun Efendi, yeni efendiniz Erdi Beyefendi.

Onunla da selamlaştık. Daha sonra yaş sırasına girmiş olmalı ki yine yaşlı ama dinç bir erkek vardı sırada.

Burhan Bey:

– Yusuf Bey, dedi. Yeni efendiniz Erdi Beyefendi.

Yusuf Bey de bir temenna yaptı. Daha sonra beyaz önlüklü ve başında hizmetçi başlığı bulunan genç bir kadınla, onun kocası olduğunu tahmin ettiğim bir erkek ve onun yanında da başında beyaz bir aşçı külahı bulunan elli yaşlarında kadar bir kimse.

Burhan Bey bana onları adlarıyla tanıttı. Ve yaşlı adam sıradan ayrılarak Burhan Bey'in yanına geldi.

– Beyefendinin odaları hazırdır efendim.

Burhan Bey geleceğimi telefonla haber vermiş olmalı ki Tosun Bey bana bir oda hazırlatmıştı.

Yalı hayli yüksek tavanlı, dışarıya nispeten içerisi oldukça serin ve loştu. Her taraf temizlenmiş ve ortada herhangi bir gereksiz eşya bırakılmamıştı.

Doğrusu bu tören beni biraz sıktı, arkada kalanlar için,

– Rahatsız olmasınlar Yusuf Bey, dedim.

Vekilharç:

– Emredersiniz efendim, dedi.

Alt kattaki salona girdik. Denize yakın olan bu salonun yüksek tavanında yalının önünden akıp giden denizin mavimsi yansımaları vardı.

İki avize salonun uygun yerlerine asılmıştı. Altlarında maun ağacından yapılmış mermer birer masa bulunuyordu.

Duvarda bazı tablolar vardı. Salonun duvarları renkli nakışlarla süslenmiş ve tablo asılacak yerler çerçeveli olarak bırakılmıştı.

Dip taraftaki duvarlardan biri camlı bir kütüphane ile kaplanmıştı. Oraya kadar yürüdüm ve ciltli kitaplara baktım.

Sonra gözüm yandaki duvarda bulunan bir tabloya ilişti. Bu tablo herhâlde usta bir ressam tarafından duvarın üzerine işlenmişti. Pencerelerden yansıyan ışıklar düşünülmüş ve tablonun çerçevesi sonradan oraya asılmış gibi duruyordu.

Bizden sonra Behram Efendi de içeriye girmiş, büyük kapının yanında ellerini önden kavuşturmuş ayakta bekliyordu.

Adamın biraz zahmetle ayakta durduğunu fark

ettim. İncelmiş boynunda gömleğinin yakası çok boldu ve bir siyah boyunbağı bağlanmıştı. Siyah ceketinin içindeki kolları birer değnek inceliğinde olduğu için bu ceket bir iskelete giydirilmiş duygusunu veriyordu.

– Ağa Efendi, diye seslendim. Söyleyiniz istirahat etsinler.

Herkesten çok kendisi istirahate muhtaçtı. Yine eski usulde bir temenna yaparak kapıdan çıktı. Burhan Bey:

– Yusuf Bey, dedi. Beyefendi fazla merasimden hoşlanmıyorlar. Oturmanızda herhangi bir mahzur yoktur.

Ben elimle yandaki koltuğu işaret ettim. Yusuf Bey de oturdu. Ama her an kalkıp fırlayacakmış gibi tetikte ve iğreti bulunuyordu.

Burhan Bey'den duyduğum için sordum,

– Su kesiliyor mu?

– Hayır beyefendi, dedi Yusuf Bey. Yol üzerindeki bahçe sahibi ile görüştük, yalının suyuna müdahale etmeyecek.

– Pekâlâ, dedim. İkinci katı görmek isterim.

Ayaklandık, iki taraflı merdivenler, ortada birleşiyor ve bir tek merdiven olarak ikinci kata ulaşıyordu. Orada tekrar iki taraflı bir merdiven vardı ve üçüncü kata çıkılıyordu.

Yusuf Bey bir iki defa destur diye seslendi. Eski zamanlarda kadınların ortada dolaşmaması için yapılan bir ihtarmış bu.

İkinci katta da duvarlarda nakışlar vardı ve yine yerli resimlerle süslenmişti ve tavanda avizeler sallanıyordu.

Güneşli ve balkona açılan bir kapısı bulunan odaya geldik. Yusuf Bey bu odaya açılan başka bir kapıyı gösterdi.

– Yatak odanız burasıdır beyefendi, dedi. Herhangi bir değişiklik emrederseniz talimat veriniz.

– Sonra size söylerim, dedim.

Yatak odasının içine kapıdan baktım. Çok zengin ve geniş bir karyola, değerli bir örtü ile kaplanmıştı. Karşısında bir şezlong. Yanında bir dolap ve üzerinde bir gece lambası, kristal bir sürahi ile bardak. Karyolanın üzerinde işlemeli bir şase içinde herhâlde pijamalar.

Aklıma annemin ölümünden sonra yattığım divan geldi. Bazen dirsekleri patlamış ceketimi yastığın altına ilave ederdim. Duvarın ardından asansörün sesi hiç eksik olmazdı.

Dışarıda salonda bir kitaplık vardı. Burhan Bey:

– Yusuf Bey, dedi. Aile albümünü lütfen alır mısınız?

Adam hemen gitti, kütüphanenin sürmeli camını

çekti ve oradan deri kaplı bir albüm getirdi. Burhan Bey'e verdi.

Burhan Bey:

– Teşekkürler, dedi. Beyefendi öğle yemeğini yalıda yiyecekler. Gerekli talimatı veriniz.

Yusuf Bey çıktı. Ben albümü orta masanın üzerinde karıştırmaya başladım. Fazla değişik kimseler yoktu.

Burhan Bey bana izah etti.

– Bu zat yalıyı yaptıran Abdülgaffar Bey'dir. Zamanın tanınmış tüccarlarından. İşte Abdülgaffar Bey'in haremi Zehra Hanımefendi. O zamanın âdetine göre ayaklarını örtecek kadar uzun bir tuvaletle görünüyor. Bu iki zat, Abdülkerim Bey ve onun büyüğü Abdülgani Beyler. Okula başladıkları sırada birlikte çektirmişler bu resmi. Bu resimlerde yalının muhtelif yerlerinde, salonda ve bahçede görünüyorlar. Burada da subaylık resimleri. Abdülgani Bey Mısır'dayken bana hediye ettiği başka bir resimde İngiliz subayları arasında görülüyor. Bir kolu yaralı olduğu için alçıda. Ben bu resmi yalıya geldiğim gün buraya koydum. Burada sandal ucunda Abdülkerim Beyefendi'yi görüyorsunuz. Göksu'da bir sandal gezintisinde. Komşularının kızı, sonradan sizin babaanneniz olan hanımefendi ile çekilmiş. Kürekte amcanız olan Abdülgani Bey bulunuyor.

Daha sonra babam Naim Yüceler Bey'in okula başladığı sırada çekilmiş resimleri.

Bu fotoğraflara uzun uzun baktım. Bunlar beni uzun düşüncelere sürüklediler.

Nihayet Behram Efendi yine göründü.

– Yemeğiniz hazırdır beyefendilerim, dedi.

Bu adamın hizmet etmesi beni çok sıktı. Yemek salonunda onu ayakta bekler ve emir almaya hazır bir vaziyette gördüm. Adamın ayakta durmaya gücü yoktu. Bana kalsa onu yemeye davet eder ve karşımda bir yere oturturdum. Ama Burhan Bey'in talimatını çiğnemek istemiyordum.

LİSEDE

Ortaokulu on dört yaşımda bitirdim. O zamana kadar bazı heveslerimi tatmine çalıştım. On bir yaşıma kadar ilk çocukluğum yokluk ve hasret duyguları içinde geçmişti.

Büyük amcam, Abdülgani Bey'in hiç de beklemediğim mirasçısı olunca Burhan Bey'in de yardımı ile yaşımdan daha yukarıda bir hayatı yaşamaya başladım. İnsan çok sıkıntı çekince paraya kavuştuğu zaman ilk ağızda fakirlere yardım etmek, düşenlerin

elinden tutmak, başkalarına ikramda bulunmak gibi yararlı duygulara kapılıyor.

Başkalarına bol bol yemekler yedirmekle kendi geçmiş zamanlardaki açlığımın acısını çıkartmak istemiştim.

Burhan Bey bana daima zengin ve kalabalık bir aile içinde yaşamışım gibi davranıyor ve yaşımdan yukarı muamele ediyordu.

Benim yanımda, bir terbiyeci, bir büyük ağabey gibi hazır bulunan ve her davranışımı inceleyen bu adam, beni yönlendirmeye çalışırken hiçbir zaman zorlamıyordu.

Kitaplara, bilgilere düşkünlüğümü hissetmiş ve beni yaşımın üstünde bilgilere kavuşturmuştu.

Bir hukuk adamı olduğu hâlde bilgisi çoktu. Bana anlattıkları hep heveslendirici şeylerdi.

Kimsem yoktu. Benden evvelkilerin hepsi ölmüşlerdi.

Eyüp Sultan'daki mezarlığı sık sık ziyaret ederek bu ölenlere layık bir çocuk olmaya çalıştım.

Bu arada liseye başladığım sırada bir akşam Nazmiye Hanım,

– Erdi Bey, dedi. Eğer vaktiniz müsaitse beni bir dakika dinlemenizi rica edeceğim.

Elli yaşına gelmiş olan kadın bunu kızara bozara söylemişti. Beyefendiliği bırakarak,

– Buyur teyze, dedim. Ne var?

Nazmiye Hanım dudaklarını yaladı ve,

– Dördüncü katta emekli bir albay var, dedi.

– Evet, dedim. Ali Bey.

– Evet, dedi Nazmiye Hanım. İşte o zatın evli bir kızı var. Kocası da subay, babasını bırakıp gidecek. Ama adamcağıza da bakmak gerek.

– Tabii, bir adam tutup baktırırlar.

– Yaşlı da olsa bir erkeğe bakmak bir kadın için zordur. Aynı zamanda bir erkek bakıcı da apartmanda yakışık almaz.

– Şu hâlde ne yapacaklar?

– Kızı bana babasıyla evlenmemi öneriyor.

– O hayli yaşlı bir insan. Siz daha giyinip kuşanıyorsunuz.

– Ben de yaşlanırım Erdi Bey. Sonra yanınızda hiçbir sıfatım yok. Bir albayın eşi olmama karşı değilsiniz herhâlde.

– Hayır, dedim. O adam o dairenin sahibi. O da henüz dinç sayılır. Kendi başına gezip duruyor. Ama yalnız kalınca tabii bakıma ihtiyacı olur. Sonra siz de bu işten biraz kârlı çıkarsınız.

– Ne gibi Erdi Bey?

– Mesela yalnız bir kızı var. Vefatında apartman dairesine yarı yarıya siz de ortak olacaksınız. Asıl önemlisi bir dul maaşına da sahip olacaksınız.

Nazmiye Hanım biraz sıkılarak,

– Sizin durumunuz değişti değişeli ben para

düşünmez oldum, dedi. Yalnız bazı komşular, benim sizin yanınızda hiçbir hakkım hatta emeğim bulunmadığını söylüyorlar. Açıkçası burada bir hizmetçi durumundayım.

– Ben böyle bir değişikliğe hiç karşı durmam Nazmiye Hanım. Albayın önerisine olumlu bir cevap veriniz.

– Sizi de düşünüyorum.

– Beni hiç düşünmeyiniz. Ben bu dairede kalmayı düşünmüyorum. Burada beğendiğiniz ve işinize yarayacak eşyalardan ne varsa alınız. Ben yalıya gitmeyi düşünüyorum.

– Bunun için size engel mi oluyordum?

– Böyle bir şey söylemedim.

– Teşekkür ederim Erdi Bey.

Kadının zaman zaman bana teşekkür etmeye kalkışlarını hatırladım. O da benim geçmişimi bilen bir kadındı. Yeni durumumda o da benim için bir sıkıntı olurdu.

Apartman komşularından, bütün durumları bilen esnaftan, bana üvey analık taslayan kadından kurtulmak için zaman gelmişti.

Burhan Bey'e durumu telefonla anlattım. Liseye yalıdan gidip gelme niyetinde olduğumu söyledim.

– Sizin için biraz zahmetli olacaktır, dedi. Ama bu isteğinize karşı değilim. Mevsim geçmeden yazı yalıda geçirmeniz iyi olur.

Albay beni ziyarete geldi. Bana kızının durumundan bahsettikten sonra, teyzemle evlenmek istediğini anlattı. Bu ziyareti ile Nazmiye Hanım'ı benden istemeye gelmiş oluyordu.

Nazmiye Hanım'ın kendisini benim teyzem olarak tanıtmasına kızmadım. Onun da bir gururu vardı ve apartmanda ev kadını olarak geçiniyordu.

Apartman dairesinde benim kitaplarımdan ve elbiselerimden başka alıp götüreceğim bir şeyim yoktu. Kıymetli olan ne varsa Nazmiye Hanım'la Remzi Bey satmış bulunuyorlardı.

Albayın kızı, babasını Nazmiye Hanım'a emanet edince kendisine ait ne varsa toparlamıştı.

Nazmiye Hanım'a daireyi boşaltmasını söyledim. Burhan Bey'in arabasıyla kitaplarımla ufak tefek bazı eşyalarımı yalıya götürdük. İkinci katta evvelce benim için hazırladıkları iç içe iki odaya yerleştim. İçinde bu tarihe kadar yaşadığım daireyi satma isteğimi Burhan Bey'e söyledim.

– Erdi Bey, dedi. Şunun bunun değeri yok. Hatta orada hayatınız boyunca sıkıntı çektiniz. Gerek yeri itibarıyla, gerek apartman itibarıyla değeri vardır. Ben kira evlerinde yaşıyorum.

Burhan Bey sözünü bitirmeden.

– Derhâl oraya naklediniz, dedim. Gerekli tapu işlemlerini yapınız, benimle ilginiz kalmasın.

Burhan Bey'in bir ayağı bizim apartmandaydı.

Onun gibi bir hukukçunun apartmanda ortak olması diğer ortakların da işine gelecekti.

Ben bir şehir çocuğu gibi gidip gelmeyi düşünürken Burhan Bey bir gün benim için satın aldığı ve benim adıma işlemlerini yaptırdığı arabayı kapıya getirdi.

Ben ona apartmanda bir daire vermiş oldum, o da bana güzel bir araba hediye etti.

Bir de genç bir şoför olan Cemil Bey'le anlaştık. Ben Nazmiye Hanım'ın nikâhlandığı gün orayla ilgimi kestim. Yusuf Bey, şoför Cemil'e alt katta bir oda açtırdı. Bekâr olan bu genç adam da yalıda kalacaktı. İhtiyar bir anası vardı, onu da alıp getirmesini Yusuf Bey istemişti.

Bu işler sırasında, yalının ikinci katındaki yaşantımı yoluna koydum. İlk iş olarak ihtiyar aşçı ile haremağasının yemek salonunda ayakta durarak lokma saymalarına engel oldum.

Artık tek başıma yemek yiyordum. Orta hizmetçisi bana yemeğin hazır olduğunu bildiriyor, ben de aşağıya iniyordum. Yusuf Efendi ailesini kaybetmişti. Hayli yaşlı bir insandı. Kendisiyle yemek yemek istemiştim ama bana açıkça,

– Bendeniz rahatsız olurum, Erdi Bey dedi. Müsaade ediniz de personelle birlikte olayım.

Yemek salonundaki masa, on sekiz kişi yemek yiyecek kadar genişti. Hatta salonun bir köşesinde

masayla örnek sandalyeler, üst üste konmuş hâlde duruyordu. Yusuf Bey:

– Küçük beyefendi, diyordu. Ben amcanız Abdülgani Beyefendi'yi hiç görmedim, diyordu. Büyük pederinizin zamanında geldim bu vazifeye. Büyük pederinizin ve babaannenizin tanıdıkları sık sık buraya yemeye gelirlerdi. Tosun Efendi ile Behram Efendi sofraya hizmet ederlerdi. Büyükleriniz ve onların ahbapları birer birer eksildiler. En son olarak muhterem pederiniz ve valideniz bir iki defa buraya uğramışlardı. Artık yalının katlarından misafir çocuklarının sesleri, kahkahaları gelmiyor. Büyük yemek kaplarını bir tarafa kaldırdılar. Yalı derin bir uykuya dalmış gibi.

On sekiz kişilik masanın bir başında yalnızca oturup yemek yemek bana da biraz garip ve üzücü geliyordu.

Kim bilir kimler bu kaldırılmış olan sandalyelerde oturmuş, bu duvarları süsleyen manzaraları bu resimleri seyretmişlerdi.

Yukarı katta yalnız ben oturuyordum. Özellikle geceleri ölmüş olanların hayaletleri boş olan ikinci katın odalarında dolaşıyorlar gibi geliyordu bana.

Deniz, yalının önündeki rıhtıma çarparak durmadan İstanbul tarafına doğru akıyordu. Karanlıkta bile suların bazı pırıltıları görülüyordu.

Yine bu sessizlik içinde bir üst katta yatan

Behram Efendi'nin kısık öksürüğünü ve ihtiyar kalfanın sürünen ayak seslerini duyuyordum.

Tosun Efendi ile karı koca hizmetkârlar yalının alt katında personele ait olan odalarda yatıyorlardı. Orta hizmetçisi olan Cenan, o iki taraflı merdivenlerden ikinci, sonra üçüncü kata çıkıyor, gece bazen iki bazen üç defa üst katta yatanları yokluyordu.

İhtiyar kalfa için ayrıca üst kata yemek çıkartıyordu. Behram Efendi de diğerleriyle birlikte yemek yiyordu. Bu zenci adam yalıdakilerin en yaşlısıydı. Dedem tarafından saraydan ayrılanlar arasından alınmış ve yalıya getirilmişti.

Sıcaklar arttığı zaman Behram Efendi'ye keten bir elbise ve keten ayakkabılar yapılmasını istedim. Beyaz gömleğine bir de kırmızı boyunbağı taktı. Böylelikle sıcaktan rahatsız olmuyor, ancak akşamüstüleri kalınca bir süveter giyiyordu.

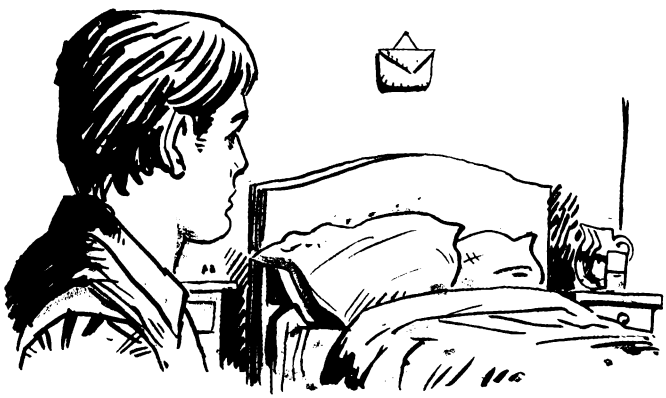
Bu personelin gereğinden fazla saygısı beni rahatsız etmeye başladı.

Akşamüstleri benim için de bir hezeran sandalye çıkartıyorlardı. Ben ne zaman yerimden kalksam o da hemen yerinden kalkıyordu.

Onu zorla oturmaya alıştırdım.

Bana bu adam kısık sesiyle ve daima hesaplı sözlerle bazı şeyler anlatıyordu. O kadar anılarla doluydu ki onun sesini duyabilmek için bazen nefesimi tutmak zorunda kalıyordum.

YALNIZLIK

Yalının ikinci katında altı oda ile geniş bir salon tamamıyla sessizdi. Odaların bir kısmı kapalıydı. Bunları dolaşırken yanımda bir selvi gibi bulunan Behram Ağa,

– Emrederseniz açtırayım beyefendi, diyordu.

Beyefendi dediği ben şimdi ancak on altı yaşında ve lisede okuyan, uzunca boylu, biraz da sinirli bir çocuktum.

Bana açıklıyordu:

– Bu kapalı odada, yirmi iki yaşındayken yedek subay olarak askere giden büyük amcan Abdülgani Beyefendi otururlardı. Giderken kapıyı çekip kapatmışlardı fakat kapının anahtarını üzerinde bırakmışlardı. O zamandan beri kimse bu anahtarı çevirerek kapıyı açmamıştır ve içeriye girmemiştir efendim.

Sonra başka bir oda,

– Küçük beyefendi, burası büyük pederiniz Abdülkerim Beyefendi ile eşi Nigâr Hanımefendi'nin yalıda kaldıkları sürece oturdukları odadır. Nigâr Hanımefendi burada pederiniz olan Naim Beyefendi'yi dünyaya getirdiler. Gerek kendileri, gerek büyük pederiniz bu odada vefat etmişlerdir efendim.

Odaya giriyoruz, perdeler sık sıkı kapalı, büyük geniş bir karyolanın örtüleri çekilmiş. Yerde ölenler hemen kalkıp giyeceklermiş gibi süslü pullu, incili bir çift kadın terliği ve yanında erkek terliği duruyor. Yan yana iki havlu karyolanın ayak ucuna asılmış.

Battaniyenin üzerinde, ayrı ayrı şaseler içinde pijamalar var.

Karyolanın yanındaki dolabın üzerinde yine kristal bir sürahi, onun yanında içinde yarı içilmiş su bulunan bir bardak.

Dolabın üst çekmecesini çekiyorum. Orada buruşuk bir mendil, bir ilaç kutusu ve dağınık paralar var.

Ve duvarda pek genç ve güzel bir kadın portresi.

– Bu Nigâr Hanımefendi, değil mi?

– Evet beyefendi, diyor Behram Efendi.

– Onların yalıları yıkıldı mı?

– Hayır efendim, bir gece ansızın yandı. Ondan sonra pederleri İshak Bey tarafından arsası satıldı. Şimdi boş duruyor.

– Nigâr Hanımefendi'nin ailesinden kimsesi kalmadı mı?

– Hayır efendim. Esasen bir ana ve babanın bir tek kızlarıydı.

Bir başka kapalı oda. Burada Abdülgaffar Bey'le eşi Zehra Hanım yaşamışlar ve yine burada ölmüşler. Bu karyola da toplanmış, örtüleri çekilmiş, perdeler indirilmişti. Dayalı döşeli bir mezar sessizliği içinde.

Divanın üzerinde bir rahle var, bu rahlede bir Kur'an-ı Kerim duruyor. Aynı yerde katlanmış bir seccade ve rahleye takılmış bir tespih. Duvarlarda nakışlar, yine tavandaki nakışlardan sarkıtılmış ve bazı taşları renkli avizeler. Yerlerde insanın ayak sesini örten kısa tüylü, renkli ve motiflerle süslü halılar.

Aradan pek çok yıl geçtiği hâlde eşyada ve yapıda hiçbir yıpranma yok.

Salon döşeli, geniş orta masasının üzerindeki vazonun içinde bulunan güller baygın bir koku içinde.

Balkon kapısını açıyorum. Yalının önünde geniş bir rıhtım var. Deniz daha ileride masmavi akıp gidiyor.

Yalının bu üçüncü katındaki bazı odalarda Behram Efendi, ihtiyar kalfa yatıyor.

Diğer hizmetkârlar ilk katta. Benimle birlikte dokuz insan bu yalının içinde kaybolmuş gibi.

Sporcu, hayli akıllı bir genç olduğum hâlde, ikinci katın yalnızlığı beni korkutuyor. Şimdi içinde yaşadıkları ve öldükleri odaların sahipleri özellikle beni geceleri çok düşündürüyorlardı.

Bazen pıtırtılar, mırıltılar duyduğumu sanıyordum. Kapılar ölülerin göz kapakları gibi kapatılmış, salonda küçük bir ampul yanıyor. Öldükten sonra yaşadıkları eve ziyarete gelen ölülerin ruhları için yakılmış sönük bir ışığa benziyor bu ampulün aydınlığı.

Kendi kendime itiraf ettiğim gibi bir gün Behram Efendi'ye de söyledim.

– Bu kadar anı, bu kapalı odalar, bu üçüncü katın hâli beni endişelendiriyor ve evhamlandırıyor.

– Haklısınız beyefendi, dedi bana. Bu katta evvelce efendilerimiz yatarlardı. Daha önce bütün aile üst kattalardı. Şimdi orada bendenizle Kalfa Hanım kalıyor.

– Yalnızlık beni üzüyor Behram Efendi.

– Beyefendi burada sizin çocuklarınız, daha son-

ra onların çocukları yaşayacaklar. Ölenlerin artık anıları kaldı.

– Evet ama bu anılar uykularımı kaçırıyor.

– Ne emredersiniz beyefendi.

– Yandaki odaya siz inseniz.

– Emredersiniz efendim. Yalnız sizi ayrıca rahatsız etmekten çekinirim.

Gündüzleri, beni uykusuz bırakan, beni çocuklaştıran korkuları hiç duymuyorum.

İhtiyar aşçı Tosun Efendi, her kış Antalya'daki akrabalarının yanına gidermiş. Yine böyle yapmak için Yusuf Efendi'den izin istemiş ve bana veda etmeye geldi. Kendisini sevindirerek, memnun ederek yolladım. Ağladı ihtiyar adam. Bir daha gelebilecek mi? Kim bilir?

Sabahleyin sekizde kalkıyorum. Tatilde değilsem aşağıya iniyorum. Beni karşılıyorlar ve yemek salonunun kapısını açıyorlar.

Bazen elime bir dilim bayat ekmek vererek sokağa salanları, o zamanki kahvaltıları düşünüyorum.

Şimdi kahvaltıda da bana hizmet etmek için ayakta duranlar var. Yusuf Efendi'ye tembih ettim.

– Ayakta beklemeler beni rahatsız ediyor. Cenan kalfanın hizmeti bana yeter. Gerektiği zaman sizlere haber veririm.

Artık yemeklerde lokmamı sayar gibi bekleyen

kimse kalmadı. O kocaman masanın bir ucunda kendimi daha ufalmış sanıyorum. Bu masa bir futbol sahası gibi büyüyor gözümde. Sandalyelere de üzüntü ile bakıyorum. Pırıl pırıl bir büfenin içindeki tabaklarda yemek yiyenler yok artık. O takım takım çatallar kullanılmıyor, bardaklar sıra ile hareketsiz duruyorlar.

Okula giderken saat sekizde, yalının bahçe kapısı açılmış ve bahçedeki karlar kürenmiş bulunuyor.

Ben kapıdan çıkar çıkmaz şoför Cemil hemen kapıyı açıyor, arabanın kaloriferi çalıştırılmış bulunuyor, içerisi ılık.

Araba hareket ederken Yusuf Efendi'ye ve kapıda duran Behram Efendi'ye elimle işaret yapıyorum.

Yalıdan ayrılınca benim eski hayatım başlıyor sanki. Bir öğrenci oluyorum. Okulun önünde arabadan iniyorum, çocukların, arkadaşlarımın içine karışıyorum.

Orada onların içinde küçük beyefendi artık sadece Erdi olarak yaşamaya başlıyor.

Arıyor muyum eski hayatı? Hayır. O kemik suyuna bulgur lapası yediğim sayısız günleri hatırlamak bile utandırıyor beni. İlkokuldan arkadaş olduğum bir iki çocuk var lisede. Kim bilir ne sıkıntılar içinde ve ne güçlüklerle okumaya çalışıyorlar.

Şimdi okula özel otomobille gelen eski arka-

daşlarını tanıdıklarını bana bildirmiyorlar. Kıyafetim tamamıyla değişti, boyum uzamış, rengim açılmış, altıma bir de araba çekilmiş. O pantolonu boru hâline gelmiş oğlanla, benim aramdaki benzerlik yalnız Erdi adı.

Ne onlar bana eski arkadaşları olduğumu söylüyorlar ne de ben onlara kendimi tanıtıyorum.

Kızlar da var okulda. Hatta bir sıra arkadaşım var. Okul kıyafetlerinden kurtulmak istediklerini işitiyorum. Aralarında konuşuyorlar. Perihan, Sevim, bir de Leyla bana uzaktan bakıyorlar. Zengin bir ailenin çocuğu olduğumu biliyorlar. Neler düşünüyorlar kim bilir.

Gündüzleri açlıklarını bir sandviç, bir simitle geçiştiren arkadaşlarım var. Buna karşılık ben lokantaya gidiyorum. Benim kişiliğime değil bahşişime önem veren bir garson dikiliyor karşıma. Ne yiyeceğimi soruyor ama ben saydığı yiyecekleri bir türlü beğenemiyorum. Akşam yemeklerinden sonra Yusuf Bey'in bana ne pişirilmesini istediğimi sorması geliyor aklıma.

Yemek, masama gelmeden gözlerim doyuyor. Çoğu zaman yumurtalı fasulye ile şiş köfte istiyorum. Sonra yarım bırakarak sofradan kalkıyorum.

Nasılsa alabildiği salamlı sandviçini iri lokmalar kopartarak iştahla yiyen, sandviçinin elinde her ısırı-

şında küçülmesine üzülen arkadaşlarımın iştahlarına hayret ediyorum.

Yalıda bana yemek beğendirmekte güçlük çekiyorlar.

Yusuf Bey yalıda kimlere ne verildiğinin yazılı olduğu defteri bana getiriyor. Bunların içinde bir de yaşlı doktor var. Haftada bir yalıya gelerek hasta olan var mı diye bakıyormuş. Bilhassa ihtiyar kalfayı yaşatmak için çok çalışmış. Emekli bir hekim, bir pratisyen.

Şoför gibi annesi gibi yeni hizmetkârlar da bordroya katılmış. Bütün masrafları rahatça karşılanıyor.

Burhan Bey'in tavsiyesi ile yalıda yaşayanların davranışlarını gevşetmelerine göz yummuyorum. Zaten fazla temasım olmuyor. Yalnız vekilharç ve artık benim katımda yatan Behram Efendi benimle konuşabiliyor.

Odama bakan, yatağımı toplayan da Behram Efendi. Ondan bu görevi geriye alamıyorum. Çünkü adam artık yalıda lüzumsuz olduğunu sanacak ve daha fazla üzülecek.

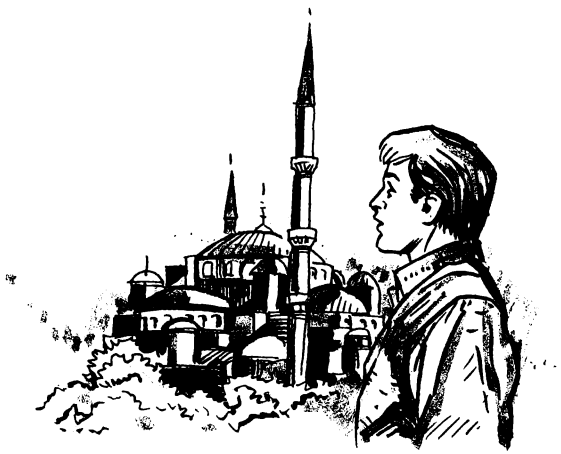
Arada bir Burhan Bey geliyor, para getiriyor, duruma bakıyor ve benimle ilişkisini kesmiyor.

Yalıda on altı yaşında mal sahibi bir beyefendi var. Altı yedi tane de görevli var. Onlar yalıya, yalıdaki anılara benden daha fazla bağlanabiliyorlar.

Behram Efendi bana eskileri anlatırken gözlerinde fazlalaşmayan ama eksilmeyen bir yaş parıltısı beliriyor.

Yalının sahiplerinin geçimlerine katkı yaptıkları köyün fakirleri de var. Bunlar zaman zaman bahçeye geliyorlar, Yusuf Efendi ayrılan ödenekten onlara bir şeyler veriyor.

SORUMLULUK

On dokuz yaşımda üniversiteye başladığım zaman kendimde bir sorumluluk rahatsızlığı duymaya başladım.

Cebimdeki bu para, gidip geldiğim altımdaki bu araba, Hisar'daki üç katlı yalı ve bankadaki servet bana mı ait? Ben bunları çalışarak mı kazandım? Bütün bu serveti harcamaya, paranın gücünden yararlanmaya, insanları kendime hizmet ettirmeye benim hakkım var mı?

Ben, yeni ve sorumluluğu olan bir göreve tayin edilmiş bir memur gibi davranışlarımda bir kusur olup olmadığını sık sık düşünmeye başladım.

Bu duygu bana bilmem kaçıncı yılın başlarında geldi. Köyün insanlarına ve Behram Efendi'nin hatırlatmasına uyarak köyün küçük camiine bayram namazı kılmaya gittim.

– Beyefendi, demişti bana Behram Efendi. Bayram namazı için köydeki camiye mi teşrif etmeyi arzu edersiniz yoksa, karşıdaki ulu camilerden birine mi?

Şaşırmıştım. Liseye yeni başlamıştım o sırada.

Köydeki camiye gideceğimi söyledim.

Yalıdaki erkekler de benim ardım sıra geldiler. Orada esnaftan bir miktar insan vardı. Biz de bunların arasına karışmıştık. Hayli genç olduğum için yaşlı cemaatin ve hocanın dikkatini çekmiştim.

Sabahın erken saatinde yalıya döndük. İşte o zaman Yusuf Efendi bana haber verdi.

– Beyefendi ellerinizi öpmeye gelecekler.

En yaşlıları olan Behram Efendi, ihtiyar ve yarı yatalak kalfa, Yusuf Efendi şoförle annesine kadar bütün diğerleri sıra ile önüme gelerek bayram kutlaması yaptılar.

Bu yaşlı başlı insanlar karşısında terlediğimi hissettim. Aileleri yoktu, çocukları yoktu, başka bir

yerde geçmişleri de yoktu. Bana, daha doğrusu bana kalan servete bağlı idiler.

Onlara teşekkür ettim, ölüp gitmiş olanlara yaptıkları hizmetten ve verdikleri emeklerden dolayı memnuniyetlerimi bildirdim.

En küçük rahatsızlıklarını, her türlü isteklerini çekinmeden bana bildirmelerini rica ettim.

İhtiyar kalfa güçlükle ayakta dururken Cenan'ın kollarına yaslanıyordu. Bana minnetlerini bildirdi ve dualar etti.

Yusuf Bey'e herkese münasip bir şekilde bayram parası vermesini söyledim.

Yalıya bayram tebriğine gelenler için de salonda öğleye kadar beklemek zorunda kaldım.

Öğleden sonra ben de arabama atlayarak Burhan Bey'i ziyarete gittim. Öğle yemeğini bu babamın almış olduğu dairede yedim.

Albay emeklisi ile evlenmiş olan Nazmiye Hanım da benim geldiğimi görünce aşağıya inmişti.

Daha sonra Burhan Bey'le şehirde dolaşmaya çıktık. O sırada artık bana ihtiyacı kalmadığından söz etti ve,

– Yalnız sizi üzgün görüyorum Erdi Bey, dedi.

– Evet, dedim. Gerek bana intikal eden servet için gerek o yalıdaki kimsesiz insanlar için bir sorumluluk duyuyorum. Bana yalıda benden çok oraya

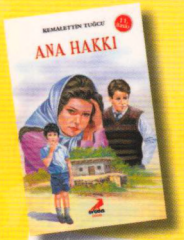
sahip olanların ruhları dolaşıyor gibi geliyor. Arife günü Eyüp Sultan'a gittim. Orada yatan annemle babamın ve aile büyüklerimin mezarlarını ziyaret ettim. İnanır mısınız pek yumuşak yürekli olmadığım hâlde ağladım, hepsi hareketsiz hâlde yatıyorlardı.

Burhan Bey:

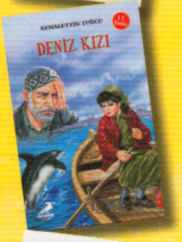
– Bugüne kadar davranışlarınızda ne çocukça bir hâl gördüm, ne de paranın verdiği bir sarhoşlukla ölçüsüz bir hareketinizi, dedi. Siz vicdanlı, zeki ve Yüceler ailesine layık bir genç, bir son çocuksunuz. Siz, büyük amcanız merhum Abdülgani Bey'in arzusunu da düşünerek bir aileyi yaşatacak ve bizi erkek çocuklarla istikbale götüreceksiniz. Layık olduğunuz bir şirketin sahibisiniz. Allah böyle takdir etmiş. İnsanları mutlu ediniz ki siz de mutlu olasınız.

Bana bağlı olup beni bekleyenleri daha fazla üzüntüde bırakmamak için yalıya döndüm.

KEMALETTİN TUĞCU, 1922 yılında İstanbul'da doğdu. 1996 yılında vefat etti. Küçük yaşlarda yazmaya başladı. Sevgi ve merhamet gibi insani duyguları içeren kitaplar kaleme aldı. 400'e yakın eser veren Tuğcu, kitaplarında çocukların ve yaşlı insanların hüzünlerini, ümitlerini ve heyecanlarını işledi. Bu çalışmalarıyla Türkiye'nin çocuklar tarafından en çok okunan yazarı oldu.Yayınevimiz de sizler için 20 kitaptan oluşan bir Kemalettin Tuğcu dizisi hazırladı.

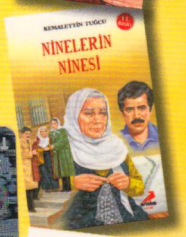

KEMALETTİN TUĞCU'DAN SEÇMELER

1. Ana Hakkı
2. Ceylanlı Bahçe
3. Çifte Kumrular
4. Çingene Kızı
5. Çocuk Hırsızları
6. Dede ile Torun
7. Deniz Kızı
8. Eski Bir Masal
9. Gece Kuşları
10. Gülçin Abla
11. Hırdavatçı Dede
12. İçler Acısı
13. Kolsuz Bebek
14. Mercan Kolye
15. Mine'nin Arkadaşı
16. Ninelerin Ninesi
17. Sakat Çocuk
18. Son Çocuk
19. Şehir Çocuğu
20. Uğurlu Çocuk

9 789755 010298
erdemyayinlari.com